

กฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๘-๓๖๖/๔

ครั้งที่ ๑๕ - ๑๖

ดร.ศุภกิจ แย้มประชา
วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๕

ความผิดยกยอทรัพย์ที่ตนมีหน้าที่ดูแล (มาตรา ๓๕๓)

ความผิดนี้ได้แก่ การกระทำผิดหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการจัดการทรัพย์สินของผู้อื่นหรือซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย โดยทุจริตจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินของผู้นั้น

การมอบหมายให้จัดการทรัพย์สิน คือสามารถจัดการทรัพย์สินไปในทางใด ๆ ได้ ไม่ใช่เพียงแต่มีหน้าที่เก็บเงินเท่านั้น การมอบหมายอาจเกิดโดยตรงหรือโดยปริยายก็ได้ เช่น ผู้จัดการมรดกตามคำสั่งศาล (ฎีกาที่ ๓๕๒๕/๒๕๒๘) หรือ จำเลยได้รับมอบหมายจากโจทก์ให้ควบคุมและครอบครองรถแทรกเตอร์ของโจทก์ ๙ คัน เพื่อนำไปแสดงและไถ่แข่งขันในงานแสดงทางกลสิกรรมและนำไปซ่อมแซม จำเลยโดยเจตนาทุจริตได้เบียดบังนำรถแทรกเตอร์ของโจทก์ไปใช้ไถไร่ของจำเลย เป็นการแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายผิดตามมาตรา
(ฎีกาที่ ๑๙๖/๒๕๑๑)

ถ้าไม่ได้รับมอบหมายหรือไม่มีหน้าที่จัดการทรัพย์สินแล้วไม่ผิดมาตรานี้ เช่น น. ถอนจำเลยจากผู้จัดการทรัพย์สิน จำเลยมีหน้าที่คืนโฉนด ไม่มีหน้าที่จัดการต่อไปแล้วจึงไม่ใช่ผู้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สิน การไม่คืนโฉนดไม่เป็นความผิดตามมาตรา (ฎีกาที่ ๔๗/๒๕๑๙) แม้จำเลยได้รับมอบหมายให้เป็นผู้เก็บเงินค่าสมาชิกแล้วรักษาไว้ แต่จำเลยก็ไม่มีอำนาจจัดการกับเงินนั้น ไม่ใช่ผู้ที่มีหน้าที่จัดการทรัพย์สินไม่ผิดตามมาตรา ๓๕๓ (ฎีกาที่ ๒๓๔๓/๒๕๑๔)

การที่จำเลยในฐานะผู้จัดการของโจทก์ร่วมได้นำปลายข้าวหักจำนวน ๓๖๐ กระสอบของโจทก์ร่วมไปขายให้แก่ ค. นั้น จำเลยไม่ได้ทำในนามส่วนตัว แต่ได้ทำในนามของโจทก์ร่วมในฐานะที่จำเลยเป็นผู้จัดการของโจทก์ร่วม ดังนั้น เงินที่ ค. ส่งมาชำระค่าสินค้าโดยผ่านเข้าบัญชีของจำเลยจึงเป็นเงินของโจทก์ร่วม แม้ ค. จะส่งฝากไว้ในบัญชีเงินฝากของจำเลย แต่ก็เพื่อให้จำเลยนำไปชำระค่าสินค้า จำเลยกลับถอนเงินจำนวนนั้นไปเสียไม่ส่งคืนให้โจทก์ร่วมตามหน้าที่ไม่ใช่เป็นกรณีที่ผู้ซื้อฝากเงินค่าสินค้าไว้กับจำเลยเพื่อชำระหนี้แต่โจทก์ โดยจำเลยจะนำเงินจำนวนใดไปชำระก็ได้ จึงเป็นการยกยอกตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๓ (ฎีกาที่ ๕๕๖/๒๕๔๑)

จำเลยเป็นผู้จัดการมรดกตามคำสั่งศาล จดทะเบียนโอนทรัพย์สินมรดกที่ดินพิพาทเป็นของตนโดยไม่ยินยอมที่จะให้เอาชื่อทายาทอื่นเป็นผู้รับมรดกร่วมกับจำเลย การกระทำของจำเลยจึงเป็นกรณีที่จำเลยซึ่งได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่นตามคำสั่งศาล กระทำผิดหน้าที่ด้วยการโอนทรัพย์สินเป็นของตนโดยทุจริตจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินของผู้อื่น (ฎีกาที่ ๑๑๓/๒๕๓๕)

นอกจากผู้กระทำจะต้องมีเจตนาแล้ว ยังจะต้องมี “มูลเหตุชักจูงใจ” โดยทุจริตด้วย ถ้าขาดเจตนาทุจริตก็ไม่ผิดตามมาตรานี้ เช่น จำเลยขณะที่เป็นกรรมการผู้จัดการได้นำเงินของบริษัทโจทก์ให้ ช. ผู้ซึ่งมีอุปการะคุณต่อบริษัทโจทก์ยืมตามระเบียบที่วางไว้ จึงไม่มีเจตนาทุจริต ไม่เป็นความผิดฐานยักยอก แม้การยืมเงินจะไม่ใช้กิจการตามวัตถุประสงค์ของบริษัท (ฎีกาที่ ๑๑๘๘/๒๕๑๗) โจทก์บรรยายฟ้องเป็นใจความว่า โจทก์จำเลยทำสัญญาเช่าหุ้นกันทำเหมืองแร่โดยโจทก์มอบให้จำเลยเป็นผู้จัดการผลิตแร่และครอบครองที่ดินตามคำขออาชญาบัตร จำเลยผลิตแร่ได้แล้วนำออกจำหน่ายเป็นเงินประมาณสามล้านบาทเศษ ไม่ยอมแบ่งให้โจทก์ ซึ่งโจทก์มีสิทธิได้ร้อยละ ๒๐ ตามสัญญา ดังนี้ เห็นว่ามิใช่เรื่องจำเลยทำผิดหน้าที่ในการจัดการทรัพย์สินของโจทก์โดยทุจริต แต่เป็นเรื่องผิดสัญญาทางแพ่งเท่านั้น ไม่เป็นผิดอาญาฐานยักยอกตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๓ (ฎีกาที่ ๗๕๖/๒๕๒๓)

ความผิดฐานนี้เป็นความผิดอันยอมความได้ (มาตรา ๓๕๖)

เหตุเพิ่มโทษของความผิดฐานยักยอก (มาตรา ๓๕๔)

สำหรับความผิดฐานยักยอก ยักยอกทรัพย์ที่ผู้อื่นส่งมอบให้โดยสำคัญผิด หรือเป็นทรัพย์สินหาย และ ยักยอกทรัพย์ที่ตนมีหน้าที่ดูแล ถ้าผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดในฐานะที่

๑) เป็นผู้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่นตามคำสั่งศาลหรือตามพินัยกรรม

๒) เป็นผู้ที่มีอาชีพหรือธุรกิจอันยอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น

อาชีพอันเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน ไม่ใช่อาชีพทั่วไปแต่เป็นอาชีพหรือธุรกิจเฉพาะเรื่อง การจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้อื่นเพราะมีโอกาสเบียดบังได้นั่นเอง เช่น ผู้จัดการธนาคารหรือโรงรับจำนำ กล่าวคือ สถานธนาบาลหรือโรงรับจำนำเป็นธุรกิจอันเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน

จำเลยได้รับมอบหมายให้เป็นผู้จัดการทรัพย์สินและธุรกิจของเทศบาลนครกรุงเทพ กระทำผิดหน้าที่ของตนโดยทุจริต ทำให้เทศบาลนครกรุงเทพเสียหายแก่ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน จำเลยจึงมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๕๔ (๑) (ฎีกาที่ ๑๘๐๐/๒๕๑๗) เป็นต้น

ผู้จัดการสหกรณ์มิใช่ผู้มีอาชีพหรือธุรกิจอันยอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๕๔ (ฎีกาที่ ๑๙๒/๒๕๓๑)

จำเลยมีอาชีพรับจ้างแก้เครื่องยนต์ แม้จะบรรยายต่อไปว่า “เป็นอาชีพหรือธุรกิจอันยอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน” ด้วยก็ตามก็เป็นเพียงประโยคประกอบซึ่งโจทก์ขยายความออกไปตามความเห็นของโจทก์เองเท่านั้น เมื่อไม่มีข้อเท็จจริงหรือรายละเอียดว่าจำเลยกระทำในฐานเป็นผู้มีอาชีพหรือธุรกิจอันยอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชนอย่างไร จำเลยจึงไม่ผิดมาตรานี้ (ฎีกาที่ ๑๑๒๓/๒๕๐๗)

ผู้จัดการสมาคมยกยอกเงินค่าสมาชิกไม่เข้ามาตรานี้ (ฎีกาที่ ๒๓๔๓/๒๕๑๔)

ข้าราชการทหารไม่เป็นอาชีพที่ไว้วางใจของประชาชน (ในเรื่องการจัดการดูแลทรัพย์สิน) มาตรา ๓๕๔ นี้ (ฎีกาที่ ๑๕๔๙-๑๕๕๐/๒๕๒๖)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๙๕๓/๒๕๖๓ จำเลยประกอบอาชีพทนายความ และเป็นลูกจ้างของโจทก์ โจทก์มอบอำนาจให้จำเลยเป็นผู้ดำเนินคดีแทนโจทก์ จำเลยมีอำนาจรับเงินและออกใบเสร็จรับเงินแทนโจทก์ได้ การที่ ส. ชำระเงินค่าเสียหายให้แก่โจทก์โดยโอนเงินเข้าบัญชีของจำเลย จำเลยในฐานะตัวแทนผู้รับเงินของโจทก์มาครอบครองไว้จึงมีหน้าที่ต้องส่งมอบเงินนั้นคืนให้แก่โจทก์ ส. โอนเงินค่าเสียหายเข้าบัญชีจำเลย ๑๑ ครั้ง แต่จำเลยไม่ได้คืนเงินที่ ส. โอนมาแต่ละครั้งให้แก่โจทก์ทันที โดยนำมาคืนโจทก์ทีเดียว ๕๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นเวลาภายหลังที่ ส. โอนเงินครั้งแรก ๕ เดือนเศษ และภายหลังโอนเงินครั้งสุดท้าย ๑ เดือนเศษ จำเลยปิดบังไม่แจ้งเรื่องที่ ส. โอนเงินค่าเสียหายที่ชำระให้แก่โจทก์เข้ามาในบัญชีของจำเลย การที่จำเลยเอาเงินที่ ส. ชำระค่าเสียหายให้แก่โจทก์โดยโอนเข้าบัญชีของจำเลย ๑๑ ครั้ง ไปใช้จ่ายเพื่อประโยชน์ของจำเลยโดยโจทก์ไม่ทราบและยินยอมให้ทำได้นั้น เป็นการเบียดบังเอาทรัพย์สินของโจทก์เป็นของตนโดยทุจริตอันเป็นความผิดฐานยักยอก แม้จำเลยนำเงิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท มาคืนโจทก์ก็ไม่ลบหลู่การกระทำของจำเลยที่เป็นความผิดสำเร็จแล้วได้ การที่จำเลยซึ่งมีอาชีพเป็นทนายความอันยอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชนยักยอกเงินของโจทก์ไปในระหว่างเวลาที่โจทก์มอบอำนาจให้จำเลยเป็นผู้ดำเนินคดีแทนโจทก์โดยให้มีอำนาจรับเงินและออกใบเสร็จรับเงินแทนโจทก์ได้ การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๕๔ (เดิม) ประกอบมาตรา ๓๕๒ วรรคหนึ่ง

ความผิดยกยกทรัพย์สินมีค่าที่ซ่อนหรือฝังไว้ (มาตรา ๓๕๕)

การกระทำความผิดฐานนี้ ได้แก่ การเบียดบังเอาสิ่งหาทรัพย์อันมีค่าอันซ่อนหรือฝังไว้ โดยพฤติการณ์ซึ่งไม่มีผู้ใดอ้างว่าเป็นเจ้าของได้ ความตามมาตรานี้เทียบได้กับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๒๘ ซึ่งกำหนดว่าทรัพย์สินดังกล่าวนั้นเป็นกรรมสิทธิ์ตกเป็นของแผ่นดิน ผู้เก็บได้ต้องมอบทรัพย์นั้นให้แก่เจ้าพนักงานแล้วมีสิทธิได้รับรางวัล ดังนั้นผู้ที่เก็บเอาสิ่งหาทรัพย์ดังกล่าวแล้วเบียดบังเอาไป จึงเป็นการยกยกทรัพย์ของแผ่นดิน

สังหาริมทรัพย์อันมีค่า มิใช่มีมูลค่าทั่ว ๆ ไป แต่หมายถึงมี “ค่าควรเมือง” หรือประมาณค่ามิได้ (priceless) ควรแก่การที่จะเป็นของรัฐ หรือมรดกของชาติของประชาชนทั่วไป เช่น พระแสงดาบคาบค่าย โครงกระดูกมนุษย์โบราณหรือซากไดโนเสาร์ดึกดำบรรพ์อันจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาทางประวัติศาสตร์หรือโบราณคดีอันสำคัญเป็นต้น ดังนั้น สร้อยคอและแหวนซึ่งเป็นของใช้ของบุคคลธรรมดา นั้น มิใช่วัตถุโบราณหรือของมีค่าอันจะพึงถือว่าเป็นกรรมสิทธิ์ของแผ่นดิน (ฎีกาที่ ๗๐๕/๒๔๘๙) เทวรูปหินอ่อนโบราณ รูปนารายณ์สีกร อันเป็นโบราณวัตถุธรรมดา ไม่มีคุณค่าเป็นพิเศษจึงถือไม่ได้ว่าเป็นสังหาริมทรัพย์อันมีค่าตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๕ (ฎีกาที่ ๑๕๕๘/๒๕๐๙) ของดังกล่าวจึงย่อมมิใช่สังหาริมทรัพย์มีค่าที่ผู้เก็บได้จะมีความผิดมาตรานี้

ในส่วนของทรัพย์สินที่เป็นของแผ่นดิน หน่วยงานที่เป็นนิติบุคคลที่รับผิดชอบเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นเป็นผู้เสียหาย มีอำนาจร้องทุกข์ เช่น กรมศิลปากร ในกรณีพบโครงกระดูกของบรรพบุรุษโบราณ พระพุทธรูป หรือทรัพย์สินที่บ่งบอกประวัติศาสตร์ของเหตุการณ์ศิลปะหรือบุคคลสำคัญของชาติ เป็นต้น

ความผิดตามมาตรานี้เป็นความผิดอันยอมความได้ (มาตรา ๓๕๖)

ความผิดฐานรับของโจร (มาตรา ๓๕๗)

แนวคิดสำคัญในเรื่องการรับของโจรคือ เป็นแหล่งระบายหรือรับซื้อของที่ได้มาจากการกระทำความผิด เป็นเหตุให้เกิดการลัก ชิง ปล้น กรร โชก ฯ ตามที่กฎหมายระบุและทำให้ทรัพย์สินดังกล่าว เปลี่ยนมือไปจากผู้กระทำความผิดจนยากแก่การติดตามเอาคืนกลับสู่เจ้าของทรัพย์

มาตรา ๓๕๗ ผู้ใดช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื้อ รับจํานำหรือรับไว้โดยประการใด ซึ่งทรัพย์อันได้มาโดยการกระทำความผิด ถ้าความผิดนั้นเข้าลักษณะลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ กรร โชก ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ น้อ โกง ยักยอก หรือเจ้าพนักงานยักยอกทรัพย์ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานรับของโจร ต้องระวางโทษจําคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจําทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดฐานรับของโจรนั้น ได้กระทำเพื่อค้ำกำไรหรือได้กระทำต่อทรัพย์อันได้มาโดยการลักทรัพย์ตามมาตรา ๓๓๕ (๑๐) ซึ่งทรัพย์ หรือปล้นทรัพย์ ผู้กระทำต้องระวางโทษจําคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดฐานรับของโจรนั้น ได้กระทำต่อทรัพย์อันได้มาโดยการลักทรัพย์ตามมาตรา ๓๓๕ ทวิ การชิงทรัพย์ตามมาตรา ๓๓๕ ทวิ หรือการปล้นทรัพย์ตามมาตรา ๓๔๐ ทวิ ผู้กระทำต้องระวางโทษจําคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาท

ความผิดฐานรับของโจร

การกระทำความผิดฐานนี้ (มาตรา ๓๕๗) ได้แก่การช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื้อ รับจํานำหรือรับไว้โดยประการใดซึ่งทรัพย์อันได้มาโดยการกระทำความผิด ที่เข้าลักษณะลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ทรัพย์กรรโชก ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง ยักยอก หรือเจ้าพนักงานยักยอกทรัพย์ องค์ประกอบสำคัญคือการ “ช่วย” แม้จะไม่ได้รับไว้ก็ตามก็เป็นรับของโจรได้

การช่วยซ่อน คือการทำให้หาทรัพย์นั้นยากขึ้น ต้องมีการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นการช่วยแนะนำหรือชี้ช่องที่ให้อาของไปซ่อน (ฎีกาที่ ๖๘๐/๒๕๐๘) บอกให้อาไปซ่อนไว้ในตู้ ในบ้านหรือในสวน (ฎีกาที่ ๑๙๓๕/๒๕๔๓) เอาผ้าคลุมไว้หรือรับมาซ่อนไว้เอง (ฎีกาที่ ๒๔๐๒/๒๕๒๙) อย่างไรก็ตาม หากเพียงแต่ไม่บอกว่าทรัพย์นั้นอยู่ที่ไหน หรือพาไปหาในที่ ๆ ทรัพย์ไม่ได้อยู่ โดยที่ตนเองไม่ได้เอาไปซ่อนไว้หรือไม่ได้นำให้อาไปซ่อนไว้แต่แรก ยังไม่เป็นการช่วยซ่อนเร้น

การทำลายทรัพย์ทิ้งเสียก็ไม่เป็นการช่วยซ่อนเร้น แต่อาจมีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์

การช่วยจำหน่าย คือ การให้ความสะดวกในการกระจายทรัพย์ออกไป เช่น นำไปยังผู้ที่ค้าขายทรัพย์นั้นหรือช่วยนำไปจำหน่าย (ฎีกาที่ ๒๐๙๓/๒๕๒๙) แม้ไม่รับไว้เองแต่บอกทางหรือบอกชื่อคนที่รับทรัพย์นั้นไว้ ก็เป็นการช่วยจำหน่ายแล้ว เช่น มีคนเอาปืนมาจำหน่าย จำเลยไม่มีเงินจึงพาไปจำหน่ายกับผู้อื่นโดยจำเลยพูดจาให้เขารับจำหน่าย (ฎีกาที่ ๖๘๐/๒๕๐๘) หรือตกลงใจว่าจะเอาของที่เพื่อนลักมาไปขาย แต่ถูกจับขณะยกของออกมาจากที่ซ่อน เป็นการช่วยจำหน่าย

จำเลยรู้อยู่แล้วว่า จ. ไปลักเครื่องยนต์ของผู้เสียหายมา จำเลยช่วยพาเครื่องยนต์นั้นไปเพื่อหวังว่าจะได้ส่วนแบ่งจากการขายเครื่องยนต์ดังกล่าวมีความผิดฐานรับของโจร (ฎีกาที่ ๘๕๖/๒๕๓๐) เป็นการช่วยพาเอาไปเสีย

แต่ถ้ารับซื้อแต่ยังไม่ได้รับทรัพย์ไว้ก็ดี หรือตั้งใจจะซื้อแต่ยังต่อรองอยู่ยังไม่ตกลงในซื้อยังไม่ได้ช่วยจึงยังไม่เป็นรับของโจร เช่น จำเลยอยู่ที่ปากถ้ำที่เกิดเหตุ เจ้าพนักงานพบคนร้ายมีกระป๋องผูกอยู่ในถ้ำ จำเลยเพียงแต่ดูกระป๋อง ตั้งใจจะซื้อ ยังไม่ตกลงจะซื้อก็ถูกจับ ยังไม่มีความผิดฐานรับของโจร (ฎีกาที่ ๑๖๐๙/๒๕๒๒) แต่อาจเป็นพยายามได้

การรับจำนำหรือรับไว้โดยประการใด เช่น มีคนโยนของเข้ามาในบ้านหรือคนร้ายลักไก่มา แล้วทิ้งไก่ไว้ จำเลยก็เอามาเลี้ยง (ฎีกาที่ ๗๐๖/๒๔๙๙) ต้องหมายความว่า การรับไว้ในลักษณะที่ทำให้เจ้าของทรัพย์สินยากที่จะติดตามเอาคืน หากรับไว้เพื่อนำไปคืนเจ้าของ ย่อมไม่ใช่การรับของโจร แม้ว่าเมื่อได้ของมาจากคนร้ายเพื่อจะเอามาคืนเจ้าของแล้ว แต่มาเรียกร้องเงินจากเจ้าของ ก็ไม่เป็นการรับของโจร การที่ จำเลยทั้งสองซึ่งช่วยผู้เสียหาย ออกติดตามกระบือที่คนร้ายลักไป จำเลยทั้งสองพบกระบือแล้วไม่เอากลับมาให้ผู้เสียหาย จำเลยที่ ๒ กลับมาเรียกเงินจากผู้เสียหาย ๓,๐๐๐ บาท เพื่อตอบแทนการที่จะนำกระบือกลับคืนมา เมื่อผู้เสียหายยินยอมจะให้เงิน จำเลยทั้งสองจึงไปนำกระบือกลับคืนมาให้ผู้เสียหายนั้น การที่จำเลยทั้งสองไปพบกระบือผู้เสียหายแล้วไม่นำมาให้ผู้เสียหายหรือบอกให้ผู้เสียหายทราบถึงการพบกระบือ การกระทำของจำเลยทั้งสองดังกล่าวเป็นเพียงปกปิดความจริงที่ควรบอกให้ผู้เสียหายทราบข้อเท็จจริง ไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้งสองได้รับกระบือไว้จากคนร้าย หรือเอากลับมาที่พบไปไว้ที่อื่นก่อน หรือร่วมรู้กับคนร้ายมาเรียกทรัพย์สินจากผู้เสียหาย จำเลยทั้งสองจึงไม่มีความผิดฐานรับของโจร (ฎีกาที่ ๔๒๘๓/๒๕๒๘) เห็นคนทำธนบัตรตกจึงเก็บมาแล้วส่งให้อีกคนหนึ่ง เจ้าของมาถามหา คนแรกปฏิเสธผิดลักทรัพย์สิน อีกคนผิดรับของโจร (ฎีกา ๒๔๐๒/๒๕๒๙) แต่หากรู้เห็นกันแต่แรกที่เขาทำธนบัตรตกทั้ง ๒ คนเป็น ตัวการลักทรัพย์

ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด

หมายถึง ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดโดยตรงคือ เป็นทรัพย์สินอันเดียวกับที่ได้มาจากการกระทำความผิด ทรัพย์สินนั้นต้องยังไม่เปลี่ยนสภาพ ถ้าลักเงินแล้วเอาไปซื้อของ เงินที่ใช้ซื้อของ เป็นของโจร เงินทอนกับของที่ได้มาไม่ใช่ของโจร ลักวัวมาแล้วฆ่าแบ่งเนื้อกัน เนื้อนั้นยังไม่แปรสภาพ ใครซื้อเอาไปโดยรู้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ถูกลักมาเป็นรับของโจร (ฎีกาที่ ๑๙๔๒/๒๕๑๔)

แต่ถ้าเอาเนื้อมาแกง แม่ผู้ซื้อแกงเนื้อไปกินโดยรู้ว่าเนื้อที่ถูกลักมา ก็ไม่เป็นรับของโจรเพราะเนื้อนั้นได้แปรสภาพไปแล้ว ทำนองเดียวกัน การลักรถยนต์มาแล้วถอดชิ้นส่วนออกเป็นชิ้น ๆ ล้อเครื่องยนต์ อะไหล่ เหล่านั้นย่อมมีสภาพเป็นของโจร แต่ถ้าเอาชิ้นส่วน ล้ออะไหล่ของรถที่ขโมยมานำไปเปลี่ยนให้กับรถคันอื่นที่เอามาซ่อมกลายเป็นส่วนควบของรถ ผู้เป็นเจ้าของรถเป็นเจ้าของส่วนควบ เมื่อเอารถไปขายต่อใครซื้อรถไปไม่เป็นรับของโจรหรือเอาทองคำที่ขโมยมาไปหลอมทำเป็นสร้อยคอประดับพลอยแล้ว วัตถุที่ประกอบขึ้นใหม่นี้ไม่ใช่ของทรัพย์สินเดิมกลายเป็นทรัพย์สินใหม่ จึงไม่ใช่ของโจร ลักปืนมาขาย เงินที่ขายปืนได้ไม่ใช่ของโจร

เจตนารับของโจร

คือ ผู้กระทำรู้ว่าเป็นของที่ได้มาจากการกระทำความผิด ๑ ใน ๙ ฐานตามที่กฎหมายกำหนด แต่ไม่จำเป็นต้องรู้ว่ามีฐานใด เช่น เข้าใจว่าเป็นทรัพย์ที่ได้มาจากการชิงทรัพย์ แท้จริงได้มาจากการลักทรัพย์ หรือ ยักยอก ก็ยังเป็นรับของโจรอยู่ แต่หากเข้าใจว่าเป็นทรัพย์ที่ได้มาจากการลักทรัพย์แต่แท้จริงได้มาจากการโกง เจ้าหนี้หรือเจ้าพนักงานรับสินบน ผู้กระทำก็ไม่มี ความผิดฐานรับของโจร (ฎีกาที่ ๒๗๒๗/๒๕๓๗) ในทำนองเดียวกัน ถ้าผู้กระทำเข้าใจว่าเป็นทรัพย์ที่ มาจากการโกงเจ้าหนี้หรือความผิดนอกจาก ๙ ฐานดังกล่าว แต่แท้จริง เป็นทรัพย์ที่ได้มาจาก ๑ ใน ๙ ฐาน ผู้กระทำก็ขาดเจตนารับของโจร เมื่อไม่รู้ว่าเป็นของโจรก็ไม่มี ความผิดฐานรับของโจร (ฎีกาที่ ๒๑/๒๕๓๙, ๙๘/๒๕๓๗)

การจะพิจารณาว่าจำเลยรู้หรือไม่ว่าเป็นของโจรนั้น ต้องอาศัยพฤติการณ์
แวดล้อม และพินิจแห่งการกระทำ (ฎีกาที่ ๒๗๒๙/๒๕๕๔) หรือโดยดูจาก
พฤติการณ์ได้ทรัพย์สินนั้นมา เช่น ซื้อรถกระบะสภาพใหม่ในราคา ๘๐,๐๐๐ บาท
โดยขณะซื้อปรากฏว่าไม่มีกุญแจและบริเวณกุญแจไขประตูและกุญแจสตาร์ท
ชำรุด ไม่ติดแผ่นป้ายทะเบียน ป้ายวงกลมและหลักฐานการทำประกันภัยก็ไม่มีที่
รถ ฟังได้ว่าจำเลยรับซื้อมาโดยรู้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด ฐาน
ลักทรัพย์ จำเลยจึงมีความผิดฐานรับของโจร (ฎีกาที่ ๑๘๗/๒๕๔๑) หรือจำเลย
ทราบดี เด็กหญิง อ. มีนิสัยชอบลักขโมยเพราะบ้านอยู่ใกล้กันและไปมาหาสู่บ้าน
จำเลยบ่อย ๆ จำเลยรับซื้อสุราจากเด็กหญิง อ. จึงเชื่อได้ว่าจำเลยรู้ว่าเป็นสุราที่
เด็กหญิง อ. ลักมา จึงมีความผิดฐานรับของโจร (ฎีกาที่ ๗๒๐๖/๒๕๔๐)

รับจำนำอาวุธปืนของกลางซึ่งถูกคนร้ายลักไปไว้จาก ต. ซึ่งมีอายุเพียง ๑๖ ปี และไม่เคยรู้จักกับจำเลยมาก่อน โดยมีได้ขอดูหลักฐานใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนของบิดา ต. และรับจำนำไว้ในราคาเพียง ๓,๕๐๐ บาท ทั้งที่จำเลยนำไปขายต่อยังได้ราคาถึง ๑๐,๐๐๐ บาท แสดงว่าจำเลยรับจำนำไว้ในราคาที่ต่ำผิดปกติและมีพิรุธ ทั้งอาวุธปืนดังกล่าวมีร่องรอยการชดลบบหมายเลขทะเบียนไม่สามารถอ่านได้ แสดงว่าอาวุธปืนดังกล่าวถูกเปลี่ยนมือไปในลักษณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงมีการชดลบบหมายเลขทะเบียนเพื่อทำลายหลักฐานส่อให้เห็นว่าจำเลยรับอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนดังกล่าว ไว้โดยรู้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิด จำเลยจึงมีความผิดฐานรับของโจร (ฎีกาที่ ๖๗๗๑/๒๕๔๒)

จำเลยที่ ๑ ประกอบกิจการหล่อโลหะและหล่อพระพุทธรูปมานานถึง ๒๐ ปี น่าจะรู้ว่าพระของกลางเป็นรูปหล่อโลหะเก่าที่สร้างมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ เนื้อโลหะเก่ามีลักษณะแตกต่างจากโลหะที่หล่อใหม่อย่างเห็นได้ชัด ข้ออ้างของจำเลยที่ ๑ ที่ว่า นำไปทาน้ำยาฝังดินเพื่อให้เกิดสนิมทำให้ดูเป็นของเก่าจึงฟังไม่ขึ้น ทั้งเมื่อพิจารณาถึงพระของกลางมีราคาถึง ๓๐๐,๐๐๐ บาท แต่จำเลยที่ ๑ รับซื้อไว้ในราคาเพียง ๑๕,๐๐๐ บาท และจำเลยที่ ๑ ไม่สามารถนำตัวผู้ขายมาเบิกความต่อศาลสนับสนุนข้อต่อสู้ของตนได้ พฤติการณ์ของจำเลยที่ ๑ ฟังได้ว่าจำเลยที่ ๑ รับซื้อพระของกลางไว้โดยรู้ว่าเป็นทรัพย์สินอันได้มาโดยการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ จำเลยที่ ๑ มีความผิดฐานรับของโจร (ฎีกาที่ ๕๔๓๙/๒๕๔๐)

บ้านของจำเลยไม่ได้มีสภาพเป็นอู่ซ่อมรถจักรยานยนต์ แต่ขณะที่เข้าพนักงานตำรวจตรวจค้นบ้านจำเลยกลับพบรถจักรยานยนต์ถึง ๓ คัน แต่ละคันมีลักษณะถูกถอดชิ้นส่วนออกจนหมดไม่สามารถขับได้ ทำให้เห็นได้ว่ากรณีไม่น่าจะเป็นเพียงจำเลยซ่อมรถจักรยานยนต์ให้เพื่อนตามที่จำเลยกล่าวอ้าง การที่จำเลยรับรถจักรยานยนต์ของกลางไว้แล้วถอดรื้อชิ้นส่วนของรถจักรยานยนต์ของกลางออกจนรถไม่สามารถใช้ขับขี่ได้ พฤติการณ์น่าเชื่อว่าจำเลยกระทำการดังกล่าวโดยรู้ว่ารถจักรยานยนต์ของกลางเป็นทรัพย์สินที่ถูกลักมา การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานรับของโจร (ฎีกาที่ ๗๙๙๓/๒๕๔๗)

หากไม่มีพฤติการณ์ดังกล่าว เช่น รถของผู้เสียหาย ๑ ไปพบอยู่ในความครอบครองของจำเลย พบรอยชุด
ลบหมายเลขประจำเครื่องยนต์ มีการติดต่อเชื่อมบริเวณหมายเลขประจำคัสซี กับมีป้ายวงกลมแสดงการเสียหาย
และสำเนาใบคู่มือจดทะเบียนปลอมซึ่งมีรอยลบของตัวรถติดอยู่ ส่วนแผ่นป้ายทะเบียนเป็นของรถคันอื่น เมื่อเจ้า
พนักงานตำรวจของตรวจสอบหลักฐานการใช้รถ จำเลยไม่ได้หลบหนีและนำเอกสารมาให้ตรวจสอบโดยดี ทั้งแจ้ง
ว่าขอยืมรถมาจาก จ. โดยไม่มีข้อพิรุณ แสดงว่าจำเลยรับรถไว้โดยไม่รู้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำผิดฐาน
ลักทรัพย์ จึงไม่มีความผิดฐานรับของโจรและการที่โจทก์ไม่มีพยานมาสืบให้ฟังได้ว่าจำเลยรู้อยู่แล้วว่าเป็นรถที่มี
การปลอมแผ่นป้ายวงกลมแสดงการเสียหายและสำเนาใบคู่มือจดทะเบียน การที่รถที่จำเลยครอบครองมีเอกสาร
ดังกล่าวไว้ จะถือว่าจำเลยใช้หรืออ้างเอกสารปลอมไม่ได้ (ฎีกาที่ ๙๘/๒๕๓๗)

เจ้าพนักงานตำรวจพบชิ้นส่วนอะไหล่รถจักรยานยนต์ของกลางวางอย่างเปิดเผยในร้านซ่อมรถจักรยาน
ของจำเลยโดยมิได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสภาพของกลางดังกล่าวเลย ทั้งจำเลยยังมีบิลเงินสดที่แสดงว่าจำเลยรับ
ของกลางไว้เพื่อทำการซ่อมซึ่งเป็นฉบับซึ่งแทรกอยู่กับใบเสร็จฉบับอื่นจึงยากที่จำเลยจะทำเพิ่มเติมได้ พฤติการณ์
ดังกล่าวแสดงว่าจำเลยรับของกลางไว้โดยไม่รู้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ (ฎีกาที่
๖๓๗/๒๕๔๐)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๖๔๘/๒๕๖๕ โรงแรมของผู้เสียหายปิดกิจการตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ ทั้งป้ายมีข้อความระบุว่า "ห้ามเช่า ห้ามบุกรุก ปิดกิจการ" และไม่มีผู้รักษาความปลอดภัยประจำอยู่ สุจิตชนโดยทั่วไปยอมไม่เข้าไปในบริเวณดังกล่าว ช่วงเวลาเกิดเหตุ จำเลยขับรถจักรยานยนต์สามล้อผ่านหน้าโรงแรมของผู้เสียหาย อ.รองเรียกให้จำเลยช่วยลากรถขึ้นล้อเลื่อนซึ่งบรรทุกบ้านไม้อัดยางช่องซาร์ปกลับบ้าน เมื่อเหตุเกิดเวลากลางคืนอันเป็นยามวิกาล ซึ่ง อ. พยานจำเลยเบิกความตอบคำถามค้านโจทก์ว่า พยานไปนำบ้านประตูไม้จากโรงแรม ร. ไม่ได้ขออนุญาตจากผู้ใด บ้านประตูไม้อัดยางช่องซาร์ปที่ อ. นำมามีจำนวนมากถึง ๑๔ บ้าน จำเลยยอมต่อตระหนักถึงความไม่สุจริตของ อ. และรับรู้ถึงความผิดปกติเกี่ยวกับแหล่งที่มาของบ้านประตูไม้อัดยางช่องซาร์ปว่าต้องเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ การกระทำของจำเลยจึงเป็นการรับไว้ด้วยประการใด ๆ และช่วยพาเอาไปเสียซึ่งทรัพย์สินอันได้มาโดยการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ครบองค์ประกอบเป็นความผิดฐานรับของโจรตาม ป.อ. มาตรา ๓๕๗ แล้ว

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๕๒๒/๒๕๖๕ ความผิดฐานรับของโจรเป็นความผิดที่เกิดจากการกระทำความผิดฐานรับของโจรเป็นการอุปการะความผิดฐานยักยอกหรือความผิดอื่นดังที่บัญญัติไว้ใน ป.อ. มาตรา ๓๕๗ เช่น ช่วย ซื่อ จำหน่าย หรือรับไว้โดยประการอื่นใด ความผิดฐานรับของโจรจึงต้องเกิดหลังจากมีการกระทำความผิดฐานยักยอก เมื่อ ส. ทำสัญญาซื้อขายดาวนรถแทรกเตอร์แล้ว จำเลยและ ส. ร่วมกันนำรถแทรกเตอร์ของโจทก์รวมไป เป็นการร่วมกันรับมอบการครอบครองรถแทรกเตอร์จากโจทก์รวมอันเป็นส่วนหนึ่งในการกระทำความผิดฐานยักยอก เมื่อต่อมาปรากฏว่ารถแทรกเตอร์ดังกล่าวไปอยู่ประเทศกัมพูชา แสดงว่าจำเลยหรือ ส. ขायรถแทรกเตอร์ไปหรือแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่นและจำเลยบ้ายเบี่ยงว่ามีได้รับมอบรถแทรกเตอร์ถือว่าจำเลยมีเจตนาทุจริต จำเลยจึงมีความรับผิดชอบในฐานะเป็นตัวการร่วมกระทำความผิดกับ ส. ในความผิดฐานยักยอก กรณีมิใช่ ส. ยักยอกรถแทรกเตอร์ของโจทก์รวมก่อน แล้วจำเลยกระทำความผิดฐานยักยอก ช่วย ซื่อ จำหน่าย หรือรับไว้โดยประการอื่นใดอันเป็นความผิดฐานรับของโจร

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๓/๒๕๖๖ จำเลยให้ ม. กู้ยืมเงิน ๘๐,๐๐๐ บาท โดย ม. ส่งรถแทรกเตอร์ของโจทก์รวมให้แก่จำเลยยืมไว้เป็นประกันการชำระหนี้ อันเป็นการรับจำนำ และเมื่อ ม. เคยนำรถยนต์กระบะไปจำนำเป็นประกันการชำระหนี้ที่ ม. กู้ยืมเงินจำเลย ๖๐,๐๐๐ บาท ครั้งนั้นจำเลยตรวจสอบเอกสารการจดทะเบียนกรรมสิทธิ์เจ้าของรถ อันเป็นปกติของการประกอบกิจการค้าขายรถยนต์มือสองมาประมาณ ๒๐ ปี แต่การรับจำนำรถแทรกเตอร์ของจำเลยในวันเกิดเหตุ จำเลยกลับไม่ได้ขอดูเอกสารเกี่ยวกับรถแทรกเตอร์และไม่ได้ทำสัญญากู้ยืมเงินกัน การไม่ตรวจสอบทางทะเบียนเพื่อทราบถึงบุคคลผู้เป็นเจ้าของที่แท้จริงก่อน เป็นการผิดปกติวิสัยการรับจำนำหรือซื้อขายโดยสุจริตทั่วไป ตามพฤติการณ์แสดงว่าจำเลยต้องรู้ดีว่ารถแทรกเตอร์ที่จำเลยรับจำนำไว้นั้นเป็นทรัพย์สินที่ ม. เช่าเข้ามาและอยู่ระหว่างระยะเวลาตามสัญญา ซึ่ง ม. ไม่มีสิทธินำไปแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย เขาลักษณะกระทำความผิดฐานยักยอก จำเลยจึงมีความผิดฐานรับของโจร

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๖๗๔/๒๕๖๘ ความผิดฐานยักยอกทรัพย์ไม่ใช่ความผิดเฉพาะตัวของ
ผู้ครอบครองทรัพย์เพียงผู้เดียวเท่านั้น ผู้อื่นอาจรวมกระทำความผิดกับผู้ครอบครองทรัพย์ได้ หาก
รวมมือรวมใจกันกระทำการยักยอกกับผู้ได้รับมอบหมายให้ครอบครองทรัพย์ แม้จำเลยมิได้มีส่วน
เกี่ยวข้องกับ ช. ซึ่งยึดรถกระบะของกลางไว้เป็นหลักประกันการกู้ยืมก็ตาม แต่เมื่อจำเลยรู้แล้วว่า
รถกระบะของกลางเป็นของผู้เสียหายที่นำมาให้ ช. ยึดไว้เป็นหลักประกันการกู้ยืมแล้ว จำเลยนำรถ
กระบะของกลางไปจำหน่ายโดย ช. ให้ความยินยอม หลังจากจำเลยจำหน่ายรถกระบะของกลางแล้วได้
โอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารของ ส. บุตรชายของ ช. พฤติการณ์ดังกล่าวถือได้ว่า จำเลยเป็นผู้
ครอบครองรถกระบะของกลางด้วย เมื่อต่อมา ช. และจำเลยไม่สามารถติดตามรถกระบะของ
กลางคืนมาได้ แสดงว่าจำเลยและ ช. ร่วมกันเบียดบังนำรถกระบะของกลางไปจำหน่ายโดยแสวงหา
ประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ถือว่าจำเลยและ ช. มีเจตนา
ทุจริต จำเลยจึงเป็นตัวการรวมกันกระทำความผิดกับ ช. ในความผิดฐานยักยอก กรณีมิใช่การช่วย
ซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซึ่งรถกระบะของกลางโดยจำเลยรู้ว่าเป็นทรัพย์ที่ได้มาจาก
การกระทำความผิดฐานยักยอก อันเป็นความผิดฐานรับของโจร

เหตุเพิ่มโทษ (มาตรา ๓๕๗ วรรคสอง)

ผู้กระทำจะต้องรับโทษหนักขึ้นถ้า ..

๑. การรับของโจรได้กระทำโดยมีมูลเหตุชักจูงใจเพื่อค้ำกำไร หรือ
๒. ได้กระทำต่อทรัพย์สินอันได้มาจากการลักทรัพย์ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ตามมาตรา ๓๓๕ (๑๐) หรือ
๓. ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นอีก (มาตรา ๓๕๗ วรรคสาม) ถ้าทรัพย์สินเป็นของโจรนั้นได้มาโดยการลักทรัพย์ตามมาตรา ๓๓๕ ทวิ การชิงทรัพย์ตามมาตรา ๓๓๙ ทวิ หรือการปล้นทรัพย์ตามมาตรา ๓๔๐ ทวิ กล่าวคือ ทรัพย์สินเป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุทางศาสนาที่ได้กระทำในสถานที่อันเป็นที่เคารพในทางศาสนา หรือกระทำโดยมีหรือใช้อาวุธหรือเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายหรือได้รับอันตรายสาหัส

ในการรับโทษหนักขึ้น ผู้กระทำจะต้องรู้ข้อเท็จจริงว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากความผิดฐานต่าง ๆ ที่เป็นเหตุให้ต้องรับโทษหนักขึ้นดังกล่าวด้วย (มาตรา ๖๒ วรรคท้าย)

ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ (มาตรา ๓๕๘)

การทำให้เสียทรัพย์ ได้แก่ การทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์ ของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย การทำให้เสียทรัพย์ต้องเป็นการกระทำแก่เนื้อตัวทรัพย์นั้น เช่น ทำ พระเครื่องบุบสลาย ทำให้เสื่อมค่าเสื่อมราคา หากเพียงแต่ทำให้รู้สึกว่าพระเครื่องนั้นเสื่อมความศักดิ์สิทธิ์แล้ว เช่น แก้วเอาพระไว้ในที่ต่ำ ทำให้ราคาเสื่อมลง ไม่ใช่การทำให้เสียทรัพย์ การกระทำเล็กน้อยต่อตัวทรัพย์ เช่น ทำน้ำสะอาดหกรดเสื้อผ้าเดี๋ยวก็นั่น ปลดป้ายหาเสียงลงมาไม่ถึงกับทำให้เสียประโยชน์ ไม่เป็นการทำให้เสียทรัพย์ ข้อเท็จจริงได้ความว่า จำเลยเป็นนายอำเภอ สั่งให้คนปลดเชือกผูกป้ายผ้าโฆษณาหาเสียงการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งแขวนไว้ที่ทางเดินขึ้นจากท่าเรือจ้างหน้าว่าการอำเภอ ให้พ้นการกีดขวางทางเดิน ซึ่งจำเลยมีหน้าที่ดูแลท่าเรือจ้างนั้น จำเลยมิได้มีเจตนาจะทำให้เสียทรัพย์ จำเลยยังไม่มีผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ (ฎีกาที่ ๙๖๓/๒๕๐๒) แต่หากปล่อยลมยางรถยนต์ทำให้ต้องเสียเวลามากกว่าปกติเป็นการทำให้เสียทรัพย์ได้

การทำให้เสียหาย (damage)

ได้แก่ การทำให้ทรัพย์สินนั้นชำรุด แตกหัก บอบสลาย แม้ความเสียหายนั้นจะไม่ถาวรจนแก้ไขไม่ได้ เช่น ถมที่คนอื่นขุดไว้หรือขุดดินในนาของผู้อื่นจนเป็นบ่อ ทำนองเดียวกัน ทำลายทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งปลูกอยู่ในที่ดินที่ผู้นั้นอพยพย้ายออกไปจากที่ดินนั้นแล้ว ไม่ว่าที่ดินนั้นจะเป็นที่สาธารณะหรือของบุคคลใดก็ดีหากบุคคลนั้นยังหวังเห็นว่าทรัพย์สินนั้นเป็นของตนอยู่ก็ถือว่ามีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินแล้ว (ฎีกาที่ ๑๑๑๑/๒๕๐๔) แต่ผู้กระทำจะต้องมีเจตนากระทำเพื่อให้ทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหาย จึงจะเป็นความผิด เพราะฉะนั้น การที่จำเลยเพียงแต่ถอนเสารั้วของโจทก์แล้วเอาไปกองไว้ เพื่อใช้ทางเดินตามที่เคยใช้เท่านั้น มิได้มีเจตนากระทำเพื่อให้ทรัพย์สินของโจทก์เสียหายอย่างใด จึงยังไม่ผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สิน (ฎีกาที่ ๗๐๕/๒๕๐๗)

การทำลาย (destroys)

หมายถึง ทำให้ทรัพย์สินนั้นหมดสภาพจากความเป็นทรัพย์สินเดิมไป อาจทำลายทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้และไม่ว่าจะเหลือซากอยู่หรือไม่ เช่นการรื้อบ้านลงมาเหลือเป็นกองไม้ เศษเหล็กหรือใช้ยาพิษผสมน้ำเทลงในบ่อปลาทำให้ปลาตายหมด (ฎีกาที่ ๓๕๖/๒๕๒๕) ทុบทำลายรั้ว (ฎีกาที่ ๑๕๕๒/๒๕๖๘) การทำให้สูญหายก็อาจเป็นความผิดฐานนี้ได้ โดยอาจพิจารณาว่าเป็นการทำลาย เช่น โยนแหวนเขาทิ้งลงแม่น้ำ ปล่อยนกในกรงให้บินหนีไป เป็นต้น

การทำให้เสื่อมค่า (diminishes the value)

หมายถึง ทำให้ราคาของทรัพย์สินนั้นลดน้อยลง แต่ไม่ถึงกับทำลายทรัพย์สินนั้น เช่น เอาน้ำมันเครื่องเทราดรถทำให้สีต่าง ทุบกระจกจนแตกร้าว ขีดข่วนตัวรถหรือเอานกแก้วที่เขาฝึกให้พูดจาไพเราะดีแล้วไปฝึกนกสีอื่นใหม่ให้พูดจาหยาบคาย ด่าเก่ง ทำให้ราคาของนกแก้วลดทั้ง ๆ ที่ตัวนกแก้วไม่ได้เสียหายหรือบอบสลาย แต่ก็เป็นการกระทำแก่ตัวทรัพย์สินที่มีผลทำให้เสื่อมค่าลง แม้เป็นการชั่วคราวก็ตาม หากเป็นเพียงพูดว่ารถไม่ดี เครื่องล่างโทรมทำให้ผู้ขายต้องลดราคาลง ดังนี้ ไม่ใช่ทำให้เสื่อมราคาเพราะไม่ได้กระทำแก่นี้อัตว์ทรัพย์สิน

การทำให้ไร้ประโยชน์ (uselessness)

คือ การทำให้ทรัพย์สินนั้นใช้การไม่ได้ แม้ตัวทรัพย์สินยังคงสภาพอยู่ เช่น เอาถ่านไฟฉายไปใช้จนหมดไฟหมด ปล่อยลมยางรถยนต์จนแบน หรือเอาน้ำตาลเติมลงไปในถังน้ำมันรถยนต์ทำให้รถวิ่งไม่ได้

ความเสียหาย (damage)

ขึ้นอยู่กับความรุนแรงไม่ว่าจะชั่วคราวหรือถาวรโดยดูจากคุณค่าหรือประโยชน์ใช้สอยของทรัพย์สินนั้น เช่น การทำลายต้นหญ้าต้นสองต้นในสนามไม่ถึงกับทำให้สนามเสีย แต่การตัดหญ้าว่า ๆ แหว่ง ๆ แม้หญ้าจะงอกใหม่ได้ก็เสียหายแล้ว เทขยะมูลฝอยลงในที่ดินของผู้อื่น ทำให้เขาต้องเสียเงินจ้างคนขนออกไป แม้ที่ดินที่ลึกลงไปจะไม่เสียหายเลยก็ตาม การวาดภาพลงบนพื้นถนน ไม่ว่าจะใช้ชอล์กหรือสีก็ต้องมีค่าใช้จ่ายในการล้างออกดังนี้ เป็นการทำให้เสียหายได้ แต่การถ่มน้ำลายหรือสาดน้ำสะอาดรดเสื้อผ้า ไม่เป็นการทำให้เสียหายแก่ทรัพย์สินเพราะสามารถทำความสะอาดได้ง่าย เว้นแต่จะต้องทำความสะอาดโดยมีค่าใช้จ่าย

ธรรมชาติของทรัพย์สินที่ถูกกระทำอาจมีผลต่อการวินิจฉัยว่าเสียหายหรือไม่ด้วย เช่น การทำให้เกิดรอยขีดข่วนที่บันไดนั่งร้าน อันเป็นเรื่องปกติที่เกิดจากการใช้ทรัพย์สินนั้นได้ ไม่เป็นการทำให้เสียหาย แต่หากกระทำกับรถยนต์กลายเป็นความเสียหายได้ เพราะเจ้าของรถยนต์ต้องเสียเงินไปทำ แต่ก็อาจมีผลแตกต่างหากเป็นรถเก่าหรือรถยก รถบรรทุก หรือรถประจำทาง

ทรัพย์สินของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย

ถ้าทรัพย์สินนั้นเป็นของตนเองย่อมไม่มีความผิดฐานนี้ เช่น ตัณพลูเป็นต้นไม้ยืนต้นจึงเป็นส่วนควบของที่ดิน โจทก์เป็นผู้ปลูกต้นพลู แต่ต้นพลูได้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลยที่ ๔ ซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินที่โจทก์ปลูกต้นพลูเสียแล้ว แม้จำเลยจะร่วมกันตัดต้นพลู ก็ย่อมไม่มีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สิน (ฎีกาที่ ๑๓๕๕/๒๕๐๘)

ตามบันทึกการหย่าในเรื่องทรัพย์สินระบุว่า บ้านที่เกิดเหตุพร้อมที่ดินที่มีชื่อร่วมกันจำเลยยอมยกให้เป็นกรรมสิทธิ์ของผู้เสียหายเพียงผู้เดียว จำเลยจึงยอมรู้แก้ไขดีว่าบ้านเกิดเหตุพร้อมที่ดินเป็นของผู้เสียหายไปแล้ว จำเลยหาสิทธิกระทำการใดอันจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อบ้านดังกล่าวไม่ การที่จำเลยตะโกนเรียกให้ผู้เสียหายเปิดประตูรับจำเลยในยามวิกาลทั้งที่ความสัมพันธ์ฉันสามีภริยาระหว่างผู้เสียหายกับจำเลยหมดสิ้นไปแล้ว แต่ผู้เสียหายไม่ยอมเปิดประตู จำเลยจึงขึ้นไปชั้นบนของบ้านแล้วใช้ขวานทุบและฟันลูกปิดประตูห้องนอนของผู้เสียหายจนชำรุดให้การไม่ได้ และยังใช้มีดฟันวงกบและจัดบานประตูไม้ชั้นล่างและกลอนประตูจนหลุด จึงเป็นการกระทำโดยเจตนาทำลายวงกบบานประตูกลอนและลูกปิดประตูเพื่อให้จำเลยผ่านเข้าไปในบ้านและห้องนอนของผู้เสียหายได้ ความเสียหายดังกล่าวเกิดขึ้นจากการกระทำโดยรู้สำนึกและประสงค์ต่อผลตามเจตนาของจำเลย จำเลยจึงมีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สิน (ฎีกาที่ ๒๒๙๑/๒๕๔๕)

แต่ถ้าสามีทำลายทรัพย์สินที่ภริยามีสิทธิรับมรดกร่วมกับผู้อื่นผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย (ฎีกาที่ ๔๓๐/๒๔๙๑)

ถ้ามีอำนาจทำได้ไม่เป็นการทำให้เสียทรัพย์

เช่น ผู้เสียหายปลุกข้าวในที่พิพาท จำเลยก็รู้ว่าจะเข้าไปถอนทำลาย ผู้เสียหายพูดว่า “เมื่อแกถอนได้ก็ถอนเอาเอง” ศาลอุทธรณ์ฟังว่าเป็นการอนุญาตให้ถอน แต่ศาลฎีกาเห็นว่าผู้เสียหายหมายความว่า เมื่อจำเลยมีสิทธิถอนได้ก็ถอนเสียเป็นการแสดงว่า ทรัพย์นี้เป็นของผู้เสียหาย หาใช่เป็นคำอนุญาตให้ถอนไม่ การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ (ฎีกาที่ ๒๕๓/๒๕๑๐)

จำเลยเป็นพนักงานป่าไม้ บอกให้รถยนต์ซึ่งบรรทุกไม้ผิดกฎหมายหยุดรถไม่หยุด จำเลยจึงยิงยางที่ล้อรถเพื่อให้รถหยุดจะได้จับคนและไม่ผิดกฎหมายตามอำนาจโดยวิธีเท่าที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งเรื่อง การกระทำของจำเลยไม่ผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ (ฎีกาที่ ๖๙๙/๒๕๐๒)

มีผู้นำช้างไปล่ามไว้ใกล้กับสวนของจำเลยโดยจำเลยไม่รู้ กลางคืนช้างหลุดจากโซ่ พังรั้วลวดหนามเข้าไปในสวนของจำเลย ซึ่งมีบ้านพักของจำเลยกับคนงานปลูกอยู่คนงานได้ยินเสียงหักข้าวโพดจึงบอกจำเลย จำเลยถือปืนเดินไปดูกับคนงาน จำเลยไล่จากไร่ข้าวโพดพบช้างอยู่กลางไร่ข้าวโพดห่างประมาณ ๔ วา โดยไม่ทันรู้ตัวและกำลังเดินเข้ามาหาจำเลย จำเลยเข้าใจว่าเป็นช้างป่า ซึ่งยังมีอยู่ในป่าบริเวณไร่นาของจำเลย จึงผลักคนงานให้หลบแล้วเอาปืนยิงช้างไป ๒ นัด แล้ววิ่งหนี ดังนี้ ถือว่าการที่จำเลยยิงช้างของผู้เสียหาย เป็นการตัดสินใจโดยกระตือรือร้นด้วยความจำเป็นเพื่อให้พ้นจากอันตรายที่ใกล้จะถึงตัวจำเลยกับคนงาน โดยจำเลยไม่สามารถหลีกเลี่ยงให้พ้นโดยวิธีอื่นได้ การกระทำของจำเลยไม่เกินสมควรแก่เหตุ จำเลยจึงไม่ต้องรับโทษฐานทำให้เสียทรัพย์ (ฎีกาที่ ๑๖๖๐/๒๕๑๑)

เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้เจ้าของอาคารรื้อถอนอาคารที่นายช่างตรวจสอบว่าไม่มั่นคงแข็งแรงหรือไม่ปลอดภัยได้ หากเจ้าของอาคารไม่ปฏิบัติตามหรือไม่อุทธรณ์คำสั่งต่อคณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์เกี่ยวกับการก่อสร้างอาคารภายใน ๑๕ วัน เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นก็มีอำนาจรื้อถอนอาคารนั้นได้ การที่เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นรื้อถอนอาคารจึงเป็นการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่โดยชอบ ไม่มีมูลเป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ (ฎีกาที่ ๑๐๙๓/๒๕๐๗)

เหตุเพิ่มโทษ (มาตรา ๓๕๙)

ผู้กระทำจะต้องรับโทษหนักขึ้นถ้าได้กระทำต่อทรัพย์ ดังต่อไปนี้ ..

๑. เครื่องกลหรือเครื่องจักรที่ใช้ในการประกอบกิจการหรืออุตสาหกรรม เช่น เครื่องสูบน้ำ ระหัดวิดน้ำของชาวไร่ ชาวนา
๒. ปศุสัตว์ ได้แก่ สัตว์เลี้ยงสำหรับใช้แรงงาน เช่น ช้าง ม้า วัว ควาย รวมถึงสัตว์ที่เลี้ยงไว้เป็นอาหาร เช่น แพะ แกะ หมู
๓. ยวดยานหรือสัตว์พาหนะที่ใช้ในการขนส่งสาธารณะหรือในการประกอบอาชีพกสิกรรมหรืออุตสาหกรรม เช่น รถอีแต๋น วัว ควาย ที่ใช้ไถนา เป็นต้น

๔. พืชหรือพืชผลของกสิกร หมายถึง ที่เกิดจากการประกอบกิจการ คำว่าพืชหรือพืชผลของกสิกร ซึ่งบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๙ (๔) นั้น หมายถึง พืชหรือพืชผลที่ปลูกในการกสิกรรมของกสิกร ฉะนั้น ต้นทุเรียน และต้นมะม่วงหิมพานต์ซึ่งผู้เสียหายผู้เป็นกสิกรด้วยการทำนาปลูกไว้เฉย ๆ ตามแนวเขตและจำเลยถอนทำลายเสียนั้นจะฟังว่าเป็นพืชหรือพืชผลในการกสิกรรมของผู้เสียหายตามกฎหมายดังกล่าวยังไม่ได้ (ฎีกาที่ ๗๐๑/๒๕๐๕) หรือต้นมะพร้าวของผู้เสียหายที่ถูกจำเลยฟัน ปลูกอยู่ในสวนตามแนวเขตที่ดินของผู้เสียหายร่วมกับต้นมะพร้าวอื่นเป็นแนวเดียวกัน เมื่อไม่ปรากฏว่าผู้เสียหายมีอาชีพอะไรและสวนดังกล่าวของผู้เสียหายเป็นสวนมะพร้าว โดยเฉพาะหรือสวนไม้เบญจพรรณ จึงฟังไม่ได้ว่าต้นมะพร้าวที่ถูกฟันนั้นเป็นพืชที่ปลูกในการกสิกรรมของผู้เสียหาย (ฎีกาที่ ๒๕๖๐/๒๕๒๗) แต่ต้นกล้วยที่ผู้มีอาชีพทำนาปลูกไว้เพื่อขายรอบคูน เป็นพืชของกสิกรตามข้อนี้ (ฎีกา ๕๐๔/๒๕๒๔)

ความผิดกระทำต่อทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ (มาตรา ๓๖๐)

การทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์

การเพิ่มโทษตามข้อนี้ต่างจากเรื่องเหตุเพิ่มโทษในมาตรา ๓๕๙ คือ ไม่จำเป็นว่าทรัพย์สินที่เสียหายนั้นจะเป็นของบุคคลใด แม้ไม่มีเจ้าของแต่ได้ใช้เพื่อสาธารณประโยชน์เช่น ศาลาพักผ่อนที่มีคนสร้างอุทิศไว้ ที่เลี้ยงสัตว์สาธารณะ ถนนสาธารณะ จำเลยขุดทำลายถนนซึ่งประโยชน์ช่วยกันทำและได้ใช้สัญจรไปมาเป็นถนนสาธารณะ แล้วจำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๐ (ฎีกาที่ ๒๕๓๘/๒๕๒๒) เป็นต้น การทำลายป้ายบอกชื่อหนองน้ำสาธารณะ เป็นทรัพย์สินที่มีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ (ฎีกาที่ ๑๑๙๖/๒๕๑๘) การปิดกั้นทางสาธารณะโดยการขุดหลุมและปักเสาไม้ลงบนถนนแล้วใช้ไม้และกิ่งไม้ขวางไว้ได้มีเจตนาไม่ไห้บุคคลทั่วไปผ่านไปมา (ฎีกาที่ ๑๕๑๗/๒๕๒๙) ทำให้เหตุโทรศัพท์สาธารณะแตกเสียหายใช้การไม่ได้ (ฎีกาที่ ๑๑๗๕/๒๕๒๖)

จำเลยก่อสร้างระเบียงรูกล้ำทางเดินเท้าโดยทำพื้นเป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก และมีหลังคาอะลูมิเนียมปกคลุม เป็นการยึดถือครอบครองและทำให้เสียหายทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทางเดินเท้า เป็นความผิดฐานยึดถือครอบครองที่ดินของรัฐ ซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ร่วมกัน และฐานทำให้เสียทรัพย์ที่ใช้และมีไว้เพื่อสาธารณะประโยชน์ตามมาตรา ๓๖๐ (ฎีกาที่ ๒๐๖๘/๒๕๔๓) หรือ จำเลยกระทำความผิดฐานยึดถือครอบครองที่ดินของรัฐ ซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ (ฎีกาที่ ๓๓๑๔/๒๕๔๕) และจำเลยบุกรุกยึดถือครอบครองที่ดินสาธารณประโยชน์และได้แผ้วถางที่ดินดังกล่าวใช้ทำอะไร ทำให้บุคคลอื่นทั่วไปไม่สามารถใช้ประโยชน์จากหนองน้ำ อันเป็นสาธารณประโยชน์ในส่วนที่จำเลยบุกรุกยึดถือครอบครอง เป็นการทำให้หนองสาธารณะนั้นไร้ประโยชน์แม้เป็นเพียงบางส่วน การกระทำของจำเลยก็เป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์แล้ว (ฎีกาที่ ๘๑๔๐/๒๕๔๑)

กระทำต่อทรัพย์สินอันเป็นวัตถุทางศาสนา ในสถานที่อันเป็นที่เคารพ
ในทางศาสนา สำนักสงฆ์ โบราณสถานอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน สถานที่
ราชการหรือพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (มาตรา ๓๖๐ ทวิ) เช่น การทุบทำลาย
เจดีย์เพื่อค้นหาพระเครื่องหรือของมีค่าที่ฝังไว้ ทำลายไม้กางเขนที่ประดิษฐาน
ในโบสถ์ เป็นต้น

ความผิดตามมาตรา ๓๖๐ นี้ ยกเว้นที่มีเหตุฉกรรจ์ตามมาตรา ๓๖๐ และ
มาตรา ๓๖๐ ทวิ คือการทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้
ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์สินตามมาตรา ๓๓๕ ทวิ วรรคหนึ่ง ที่ประดิษฐานอยู่ใน
สถานที่ตามมาตรา ๓๓๕ ทวิ วรรคสอง เป็นความผิดอันยอมความได้ (มาตรา
๓๖๑)

ความผิดฐานบุกรุก

ความผิดฐานบุกรุกเป็นการกระทำต่ออสังหาริมทรัพย์ ไม่จำกัดเฉพาะที่ดิน รวมถึงเคหสถาน และอาคารด้วยการเข้าไปดูข้อมูลในคอมพิวเตอร์ไม่ใช้การบุกรุกในความหมายนี้ กฎหมายอาญาได้แบ่งลักษณะของความผิดออกเป็น ๓ ลักษณะ คือ

๑. การบุกรุกเพื่อถือเอาหรือเข้าไปรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการแย่งการครอบครองหรือรบกวนสิทธิของผู้ที่ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ เช่น การครอบครองปรปักษ์ที่ดินทั้งหมดหรือบางส่วน หรือรบกวนการครอบครองของผู้เช่าบ้านหรือที่ดิน หรือเข้าไปขุดดิน โฉนา (ฎีกาที่ ๓๙๙/๒๕๒๕) หากเข้าไปลักทรัพย์ หรือทำร้ายไม่ใช่มาตรานี้ (แต่มีฎีกาตัดสินว่า กระชากตัวออกจากบ้านเป็นความผิดฐานนี้, ฎีกาที่ ๒๗๖๘/๒๕๔๐) เข้าไปตั้งหาบเร่แผงลอยในที่ดินของเขาแม้ไม่ถึงกับจะแย่งการครอบครอง แต่ทำให้เจ้าของเขาครอบครองอสังหาริมทรัพย์ไม่เป็นปกติสุขเป็นการรบกวนการครอบครอง หรือเข้าไปขับไล่เขาออกจากพื้นที่ที่เขาครอบครองอยู่ เป็นต้น

๒. การยกย้ายหรือทำลายเครื่องหมายเขต

๓. การเข้าไปหรือซ่อนตัวอยู่ในอาคารหรือเคหสถานโดยไม่มีเหตุอันสมควร ไม่เกี่ยวกับการครอบครอง เช่น เข้าไปทำร้าย หรือลักทรัพย์ (ฎีกาที่ ๑๖๙๙/๒๕๒๙) หรืออนาจาร (ฎีกาที่ ๒๓๓๔/๒๕๒๕) หรือเข้าไปตอดก ะ (ไม่ใช้การรบกวนการนอนโดยปกติสุขของเขา) เป็นการเข้าไปโดยไม่มีเหตุอันควร (ฎีกาที่ ๙๒๔/๒๕๔๒) หรือ เข้าไปแล้วเปิดวิทยุรบกวนเป็นการบุกรุกโดยไม่มีเหตุอันสมควร ไม่ใช้รบกวนการครอบครอง เป็นต้น

๑. ความผิดฐานบุกรุกอสังหาริมทรัพย์ (มาตรา ๓๖๒)

(๑) บุกรุกเพื่อแย่งการครอบครอง การ “เข้าไป” นี้ หมายถึง เข้าไปทั้งตัว การที่เพียงแต่ยื่นมือเข้าไป ยังไม่เป็นการเข้าไปตามมาตรานี้ ส่วนคำว่า “อสังหาริมทรัพย์” คงหมายถึงสถานที่ที่สามารถจะเข้าไปและถือครองได้ เช่น ที่ดิน บ้าน สวน ไร่ นา เป็นต้น และจะต้องเป็น “ของผู้อื่น” ถ้าเป็นของรัฐที่มีได้สิทธิโดยมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองเหมือนเอกชน ไม่ถือว่าเป็นอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่น เช่น ที่ดินที่น้ำยังคงท่วมทุกปี ในฤดูน้ำ ต้องถือว่าเป็นที่ชายตลิ่ง อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภททรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ผู้ใดหากรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองไม่ (ฎีกาที่ ๑๕๓๒/๒๕๐๙) หรือจำเลยเข้าไปทำนาในที่พิพาท ได้ไถทำลาย ต้นข้าวที่โจทก์ได้หว่านไว้เสียหาย แต่ที่พิพาทจะเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินซึ่งประชาชนมีสิทธิใช้ร่วมกัน ผู้หนึ่งผู้ใดหากรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองอย่างใดไม่ การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นบุกรุก (ฎีกาที่ ๒๐๖/๒๔๙๕)

ผู้กระทำจะต้องมีมูลเหตุชักจูงใจเพื่อถือการครอบครอง ถ้าเพียงจำเลยกับพวกวิ่งไล่ผู้เสียหายเข้าไปในนาของผู้เสียหาย โดยจะใช้อาวุธยิงผู้เสียหายถือได้เพียงว่าจำเลยกับพวกมีเจตนาเข้าไปในนาของผู้เสียหายเพื่อจะทำร้ายผู้เสียหาย หาใช่เพื่อบกวนการครอบครองที่นาของผู้เสียหายไม่ การกระทำของจำเลยดังกล่าวจึงไม่ครบองค์ความผิดฐานบุกรุก (ฎีกาที่ ๑๔๔/๒๕๑๓, ๓๐๖๐/๒๕๒๕)

(๒) บุกรุกเข้าไปรบกวนการครอบครอง ได้แก่ การเข้าไปกระทำการใด ๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของเขาโดยปกติสุข ดังนี้ กฎหมายมุ่งที่การครอบครองไม่ใช่กรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ ดังนั้นแม้เรือนจะเป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลยแต่จำเลยอนุญาตให้โจทก์ครอบครองอยู่อาศัย ถ้าเข้าไปรบกวนการครอบครองของเขาโดยปกติสุข จำเลยก็มีความผิดฐานบุกรุกตามมาตรา ๓๖๒ ได้ (ฎีกาที่ ๔๗/๒๕๑๘) อย่างไรก็ตามความสำคัญอยู่ที่การ “เข้าไป” ถ้าบุกรุกเข้าไปแล้ว แม้ที่ดินจะเปลี่ยนเจ้าของไปก็ไม่เป็นการบุกรุกขึ้นใหม่ (ฎีกาที่ ๑๐๕/๒๕๐๒) คือ ไม่เป็นความผิดต่อเนื่องตลอดเวลาที่อยู่ในอสังหาริมทรัพย์นั้น การไม่ยอมเลิกครอบครองไม่ผิดตามมาตรานี้เพราะไม่มีการเข้าไป ศาลฎีกาพิพากษาให้ขับไล่จำเลยออกจากที่นาพิพาทแล้ว ก็เป็นกรณีที่จำเลยไม่ยอมสละการครอบครองมิใช่เพียงเข้าไปครอบครองที่นาพิพาทในวันเวลาที่โจทก์ฟ้อง การกระทำของจำเลยจึงไม่มีความผิดฐานบุกรุก (ฎีกาที่ ๔๗๒๓/๒๕๒๙)

แต่ถ้าการครอบครองสิ้นสุดลงไปแล้วเจ้าของห้ามไม่ให้เข้า ยังขึ้นเข้าไปเป็นบุกรุก

เดิมตลาดที่เกิดเหตุเป็นของมารดาผู้เสียหาย จำเลยเป็นพ่อค้าเปิดพะโล้และลูกชิ้นทอดเข็นรถเข้าไปตั้งขายตรงทางเดินอันเป็นส่วนหนึ่งของตลาดดังกล่าวมาหลายปี โดยชำระค่าเช่าเป็นรายวันไม่ได้ทำสัญญาเช่ากัน ต่ออมารดาผู้เสียหายถึงแก่กรรมได้ทำพินัยกรรมยกตลาดให้ผู้เสียหาย จำเลยชำระค่าเช่าบ้างไม่ชำระบ้าง ผู้เสียหายจึงให้เจ้าพนักงานตำรวจเรียกจำเลยมาแจ้งไม่ให้เข้าไปขายของในตลาดพิพาท จำเลยยังขึ้นนำรถเข็นเข้าไปขายของดังที่เคยทำมาเช่นนี้ การเช่าของจำเลยเป็นการเช่ารายวัน และพอสิ้นวันหนึ่ง ๆ จำเลยก็ได้ออกไปจากตลาด การครอบครองของจำเลยจึงสิ้นสุดลงเป็นวัน ๆ เมื่อผู้เสียหายไม่ยอมให้จำเลยเข้าไปขายของในตลาดอีกต่อไป จำเลยยังขึ้นเข้าไป การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานบุกรุก (ฎีกาที่ ๑๘๓๓/๒๕๒๓)

การรบกวนการครอบครองนี้ อาจเป็นการเข้าไปขุดดินนาของผู้อื่น เช่น จำเลยใช้คนขับรถยนต์บรรทุกดินบุกรุกผ่านที่ดินของโจทก์ร่วมไปถมที่ดินอีกแปลงหนึ่ง (ฎีกาที่ ๑๓๓๙/๒๕๒๒) หรือ จำเลยซึ่งเป็นบุตรเจ้าของโรงเรียนไม่มีหน้าที่อันใดในโรงเรียนไปยืนอยู่หน้าห้องจัดขบวนการประชุมครู (ฎีกาที่ ๒๕๖๖/๒๕๒๕) เป็นการรบกวนการครอบครองตามมาตรา

โจทก์เช่าบ้านจำเลย ถูกศาลพิพากษาให้ขับไล่ออกจากบ้านพิพาทและขนย้าย
สิ่งของออกไปหมดสิ้นแล้ว แต่โจทก์ไม่ทราบคำสั่งขับของศาลเพราะไม่อยู่โดยได้ใส่กุญแจ
ไว้และฝากให้เพื่อนบ้านช่วยดูแลให้ และยังปรากฏว่าหลังจากอ่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์
แล้ว ศาลชั้นต้นได้มีคำสั่งขับให้โจทก์ออกจากบ้านพิพาทภายใน ๑ เดือน แต่ในวันอ่านคำ
พิพากษาศาลอุทธรณ์โจทก์ไม่มาศาลและไม่ได้ลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่งขับไว้ ทั้งต่อมา
ส. ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาก็ไม่ได้นำส่งคำสั่งขับไปยังโจทก์ซึ่งเป็นลูกหนี้ตามคำ
พิพากษา โจทก์จึงยังมีสิทธิอยู่ในบ้านพิพาท ดังนี้ ถือว่า โจทก์ครอบครองบ้านพิพาทอยู่
โดยปกติสุข การกระทำของจำเลยที่ ๑ ที่ให้จำเลยที่ ๒ ตัดหุ้ร่อยกุญแจบ้านและให้จำเลย
ที่ ๒ เข้าไปอยู่อาศัย จึงเป็นการใช้ให้จำเลยที่ ๒ เข้าไปกระทำการอันเป็นการรบกวนการ
ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของโจทก์โดยปกติสุขตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา
๓๖๒ ประกอบมาตรา ๘๔ (ฎีกาที่ ๓๖๓/๒๕๑๘)

โจทก์มีสิทธิครอบครองที่พิพาทโดยเช่าจากจำเลย แม้จะผิดนัดไม่ชำระค่าเช่า จำเลยก็ชอบที่จะเสนอคดีต่อศาลขอให้ชำระค่าเช่าและขับไล่ การที่จำเลยนำรถไถเข้าไปไถในที่พิพาทโดยผลการเป็นการรบกวนการครอบครอง (ฎีกาที่ ๓๙๙/๒๕๒๕)

โจทก์ร่วมทำสัญญาเช่าตึกแถวพิพาทจากจำเลยซึ่งมีเงื่อนไขข้อตกลงระบุไว้ในสัญญาเช่าความว่าหากผู้เช่าผิดนัดไม่ชำระค่าเช่า ผู้เช่ายอมให้ผู้ให้เช่ายึดทรัพย์สินของผู้เช่าได้ และให้มีอำนาจใส่กุญแจอาคารวัตถุแห่งสัญญาเช่าได้ทันที เมื่อโจทก์ร่วมผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าจำเลยบอกเลิกสัญญาเช่า และต่อมาได้นำเอาโซ่ล่าม ใส่กุญแจปิดทางเข้าออกตึกแถวพิพาทให้เช่าดังนี้ การกระทำของจำเลยสืบเนื่องมาจากโจทก์ร่วมกระทำผิดสัญญาเช่าดังกล่าว ซึ่งให้อำนาจแก่จำเลยที่จะกระทำการตามข้อสัญญาและโดยความยินยอมของโจทก์ร่วมได้ จำเลยกระทำไปเพราะเชื่อโดยสุจริตว่า มีสิทธิที่กระทำตามสัญญาได้ การกระทำของจำเลยจึงขาดเจตนาอันเป็นความผิดทางอาญาไม่เป็นความผิดฐานบุกรุก (ฎีกาที่ ๒๖๐๙/๒๕๒๒)

ถ้าผู้เช่าออกจากห้องเช่าแล้ว ผู้อาศัยผู้เช่าอยู่ไม่ยอมออก ผู้ให้เช่าเข้าไปในห้องเช่าไม่เป็นการบุกรุก เพราะผู้อาศัยไม่ได้ครอบครองห้องเช่า (ฎีกาที่ ๒๓๔๗/๒๕๑๕)

หนังสือสัญญาเช่าห้องพักระหว่าง บ. ผู้เช่ากับจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้ให้เช่าข้อ ๓ ระบุว่า “ผู้เช่ายอมชำระค่าเช่าให้แก่ผู้ให้เช่าภายในวันที่ ๓๐ ของเดือน ทุก ๆ เดือน ถ้าไม่ชำระตามกำหนดนี้ ผู้เช่ายอมให้ผู้ให้เช่ายึดเงินประกันของผู้เช่าได้และใส่กุญแจห้องผู้เช่าก็ได้ หรือผู้เช่ายินยอมอนุญาตให้ขนย้ายทรัพย์สินออกไปจากห้องเช่าได้โดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบ” ข้อ ๙ ระบุว่า “ถ้าผู้เช่าประพฤติดีลวงละเมิดสัญญาแม้แต่ข้อหนึ่งข้อใด หรือกระทำความผิดวัตถุประสงค์ข้อหนึ่งข้อใด ยอมให้ผู้ให้เช่าทรงไว้ซึ่งสิทธิที่จะเข้ายึดครอบครองสถานที่และสิ่งที่ได้โดยพลันและมีสิทธิบอกเลิกสัญญาทันที” และข้อ ๑๐ ระบุว่า “เมื่อครบกำหนดสัญญาเช่าก็ดีหรือผู้เช่าผิดสัญญาเช่าก็ดี ผู้เช่ายอมให้ถือว่าผู้เช่ายอมออกจากที่เช่า” ข้อสัญญาดังกล่าวนี้นี้ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน จึงใช้บังคับได้ เมื่อสัญญาเช่าครบกำหนดเวลาและจำเลยที่ ๑ ได้บอกเลิกสัญญาเช่าด้วยแล้ว บ. และผู้เสียหายซึ่งอยู่ในห้องพิพาทโดยอาศัยสิทธิ บ. ย่อมไม่มีสิทธิอยู่ในห้องพิพาทต่อไป เมื่อ บ. ไม่ยอมออกไปจากห้องพิพาทจำเลยที่ ๑ จึงใช้สิทธิตามหนังสือสัญญาเช่าห้องพัก โดยเข้าไปในห้องพิพาทแล้วใช้คีมหนีบกุญแจลูกบิดประตูบานพับหน้าต่างถอดเอาสะพานไฟฟ้าและเครื่องรับโทรศัพท์ในห้องพิพาทออกไปจึงไม่มีมูลความผิดฐานบุกรุก (ฎีกาที่ ๔๘๕๔/๒๕๓๗)

ถ้าผู้กระทำเข้าใจว่าทำได้ เป็นการขาดเจตนาบุกรุก เช่น แม้จะฟังว่าที่ดินพิพาทเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินอยู่ในความครอบครองดูแลของมณฑลทหารบกที่ ๒๑ เมื่อจำเลยทั้งห้าเข้าครอบครองทำกินในที่พิพาทโดยสุจริตด้วยเข้าใจว่าตนเองมีสิทธิ จำเลยทั้งห้าจึงขาดเจตนาในความผิดฐานบุกรุก (ฎีกาที่ ๖๔๓๒ - ๖๔๓๖/๒๕๔๐) เจ้าของห้องแถวสั่งให้จำเลย ๓ คน ซึ่งเป็นลูกจ้างรื้อหลังคาและตัดส่วนที่เป็นกันสาดของห้องแถวที่เกิดเหตุ โดยอยู่ในที่เกิดเหตุและอำนวยความสะดวกด้วย ผู้เสียหายซึ่งเป็นผู้เช่าก็อยู่ในห้องแถวที่เกิดเหตุ โดยไม่ได้หักห้ามห้ามปรามอย่างใด ย่อมเป็นเหตุให้จำเลยเชื่อโดยสุจริตว่าเจ้าของห้องแถวมีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายที่จะสั่งการให้จำเลยกระทำการดังกล่าวได้ การกระทำของจำเลยจึงขาดเจตนาที่จะกระทำความผิดฐานบุกรุก (ฎีกาที่ ๓๑๑๕/๒๕๒๖)

จำเลยทั้งสองเป็นพี่สาวบิดามารดากับโจทก์ร่วม บ้านอยู่ใกล้เคียงกัน ได้เข้าไปในบ้านของโจทก์ร่วมเพื่อพูดคุยกันเรื่องเงินช่วยงานศพมารดา แม้จำเลยที่ ๑ จะเข้าไปถึงห้องนอน ส่วนจำเลยที่ ๒ อยู่ที่บันได แต่เมื่อโจทก์ร่วมบอกให้ออกไปจากบ้าน จำเลยทั้งสองก็ปฏิบัติตามด้วยดี พฤติการณ์เพียงเท่านี้ยังถือไม่ได้ว่าเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของโจทก์ร่วมโดยปกติสุข จึงไม่มีความผิดฐานบุกรุก (ฎีกาที่ ๒๑๕๓/๒๕๑๘) หรือเป็นการกระทำโดยมีอำนาจตามสัญญา จำเลยบอกเลิกสัญญาเช่าและต่อมาได้นำเอาโซ่ล่าม ใส่กุญแจปิดทางเข้าออกตึกแถวพิพาทที่ให้เช่าดังนี้ การกระทำของจำเลยสืบเนื่องมาจากโจทก์ร่วมกระทำผิดสัญญาเช่าดังกล่าว ซึ่งให้อำนาจแก่จำเลยที่จะกระทำการตามข้อสัญญาและโดยความยินยอมของโจทก์ร่วมได้ จำเลยกระทำไปเพราะเชื่อโดยสุจริตว่ามีสิทธิที่กระทำตามสัญญาได้ การกระทำของจำเลยจึงขาดเจตนาอันเป็นความผิดทางอาญาไม่มีความผิดฐานบุกรุก (ฎีกาที่ ๒๖๐๙/๒๕๒๒)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๘๓๒/๒๕๕๙ การที่จำเลยที่ ๑ และที่ ๓ เข้าไปดำโจทก์ในบริเวณบ้านของโจทก์ ยังถือไม่ได้ว่าเป็นการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของโจทก์ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของโจทก์โดยปกติสุข จึงไม่เป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๖๒ แต่การที่จำเลยที่ ๑ และที่ ๓ เข้าไปในบริเวณบ้านอันเป็นเคหสถานของโจทก์เพื่อดำโจทก์ด้วยถ้อยคำหยาบคาย เป็นการเข้าไปในเคหสถานของโจทก์โดยไม่มีเหตุอันสมควร จึงเป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๖๔

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๒๓/๒๕๖๔ ผู้เสียหายซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินแปลงที่ล้อมที่ดินของผู้อื่น และจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินแปลงที่ถูกล้อมยังคงมีข้อโต้แย้งในข้อเท็จจริงกันอยู่ว่าที่ดินของจำเลยที่ ๑ ถูกที่ดินของผู้เสียหายล้อมอยู่จนไม่มีทางออกถึงทางสาธารณะได้จริงหรือไม่ จึงจำต้องให้ศาลในคดีแพ่งชี้ขาดข้อเท็จจริงให้รับฟังเป็นยุติก่อนว่าตามสภาพของที่ดินพิพาทในขณะนั้นเขาเงื่อนไขเป็นทางจำเป็นซึ่งจำเลยที่ ๑ มีสิทธิที่จะใช้ทางนั้นได้ตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวหรือไม่ การที่จำเลยทั้งสองเข้าไปรังวัดและถ่ายรูปทางในที่ดินของผู้เสียหายโดยพลการ จึงเป็นการใช้สิทธิโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งถือเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของผู้เสียหายโดยปกติสุขอันเป็นความผิดฐานบุกรุก

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๙๙๑/๒๕๖๕ การกระทำอันจะเป็นความผิดฐานบุกรุกตาม ป.อ. มาตรา ๓๖๒ จะต้องเป็นการเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่น เพื่อถือการครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้นทั้งหมดหรือบางส่วน หรือเข้าไปกระทำการใด ๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นโดยปกติสุข คดีนี้ จำเลยทั้งสามพักอาศัยอยู่บ้านซึ่งปลูกอยู่บนที่ดินพิพาทตลอดมาตั้งแต่ก่อนที่โจทก์รวมจะได้รับการยกให้ที่ดินพิพาทจากนาง ส. โดยนาย น. เจ้าของที่ดินเดิมและนาง ส. ซึ่งรับโอนที่ดินพิพาทมาจากนาย น. ไม่เคยโต้แย้งคัดค้าน เชื่อว่านาย น. และนาง ส. เจ้าของที่ดินในขณะนั้นยินยอมให้จำเลยทั้งสามอยู่ในที่ดินพิพาท แม่ก่อนเกิดเหตุจำเลยที่ ๓ ยกบ้านไหนดาง ก. แล้วย้ายออกไปอยู่ที่อื่น แต่จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ก็ยังคงอยู่ในที่ดินพิพาทตลอดมา อันเป็นการอยู่ในที่ดินพิพาทโดยชอบมาตั้งแต่แรก การที่จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ อยู่ในที่ดินพิพาทในวันเกิดเหตุขณะที่มีการนำรถแทรกเตอร์เข้ามาไถที่ดินแม้จะเป็นเวลาภายหลังจากที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาให้ขับไล่ออกจากที่ดินพิพาทแล้ว แต่ก็เป็นการอยู่ในที่ดินพิพาทต่อเนื่องมาจากการเข้าไปอยู่โดยชอบในตอนแรก ถือไม่ได้ว่าเป็นการเข้าไปกระทำการใด ๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครองที่ดินพิพาทของโจทก์รวมโดยปกติสุข จึงไม่เป็นความผิดฐานบุกรุก แม้ขณะเกิดเหตุจำเลยที่ ๓ จะไม่ได้อยู่ในที่ดินพิพาทแล้ว แต่วันเกิดเหตุจำเลยที่ ๓ นำรถแทรกเตอร์เขามาไถที่ดินพิพาทเพื่อช่วยจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ไถที่ดิน อันเป็นการเข้ามาโดยอาศัยสิทธิของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ย่อมไม่มีความผิดฐานบุกรุกเช่นเดียวกัน

ที่ดินพิพาทก่อนเกิดเหตุ มีหญ้าและวัชพืชขึ้นรกทั่วทั้งแปลง จำเลยทั้งสามร่วมกันใช้รถแทรกเตอร์ไถที่ดินพิพาทเพื่อปรับพื้นที่ให้อยู่ในสภาพโล่งเตียน ซึ่งการกระทำดังกล่าวย่อมมีผลให้หน้าดินบางส่วนต้องถูกไถออกไปบ้างเป็นธรรมดา มิใช่เป็นการทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งที่ดินพิพาทของโจทก์รวม อันจะเป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ตาม ป.อ. มาตรา ๓๕๘

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๘๑๗/๒๕๖๘ จำเลยทั้งสองร่วมกันปกเสาคอนกรีตและล้อมลวดหนามในที่ดินของทางหลวงชนบทตลอดแนวด้านทิศเหนือของที่ดินโจทก์ ทำให้โจทก์ไม่สามารถเข้าออกที่ดินของโจทก์ได้ ถึงแม้จำเลยทั้งสองไม่ได้เข้าไปในที่ดินของโจทก์ตามที่จำเลยทั้งสองแก้ฎีกาก็ตาม ก็ถือว่ากระทำของจำเลยทั้งสองเป็นการลวงล้ำเข้าไปในอำนาจการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของโจทก์แล้ว อันเป็นการรบกวนการครอบครองของโจทก์โดยปกติสุข จำเลยทั้งสองจึงมีความผิดฐานบุกรุกตาม ป.อ. มาตรา ๓๖๕ (๒) ประกอบมาตรา ๓๖๒, ๘๓

ความผิดที่ ๑ และที่ ๒ นี้เป็นความผิดสำเร็จเมื่อได้ “เข้าไป” เช่น จำเลยเข้าไปปักเสาและปลูกต้นมะขามในที่ดินของโจทก์เพื่อถือการครอบครองที่ดินของโจทก์ ดังนั้นความผิดฐานบุกรุกได้เกิดขึ้นและสำเร็จแล้ว เมื่อจำเลยเข้าไปกระทำการดังกล่าว ส่วนการครอบครองที่ดินต่อมาเป็นเพียงผลของการบุกรุก การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดต่อเนื่องตราบเท่าที่จำเลยยังถือการครอบครองที่ดินของโจทก์ (ฎีกาที่ ๒๒๕๓/๒๕๓๑)

การบุกรุกโดยเข้าไปและครอบครองที่ดินของเขายู่ตลอดเวลาต่อ ๆ มานั้น การกระทำอันหนึ่งคือ “เข้าไป” แม้จะปักเสาปลูกต้นมะขามและครอบครองตลอดมาก็เป็นการกระทำอีกชั้นหนึ่งในปัญหาเรื่องอายุความนั้น เมื่อการเข้าไปยุติเสร็จสิ้นลงตั้งแต่แรกแล้ว แม้จะมีการครอบครองปักเสาปลูกต้นมะขามอันเป็นการรบกวนการครอบครองอยู่ต่อ ๆ มา การกระทำในส่วนหลังนี้ก็เป็น การกระทำผิดขึ้นตลอดมาโดยลำพังแต่ประการเดียวไม่ได้ เมื่อการ “เข้าไป” อันเป็นการกระทำส่วนแรกพ้นระยะเวลาอันเป็นกำหนดอายุความแล้ว การกระทำอีกส่วนหนึ่งต่อ ๆ มา ก็ไม่เป็นความผิดต่อเนื่องติดต่อกันเกิดขึ้นตลอดเวลา อันจะไม่ทำให้คดีขาดอายุความได้

ถ้าจะมีการเข้าไปออกมาแล้วเข้าไปใหม่อยู่ทุก ๆ วัน ก็คงไม่ทำให้เป็นการเข้าไปที่เกิดขึ้นใหม่ได้ เพราะการเข้า ๆ ออก ๆ อยู่ทุกวันก็เป็นการเข้าไปตั้งแต่แรกนั่นเอง ไม่มีการ “เข้าไป” ที่เป็นคนละอันต่างหากจากกัน ไม่เหมือนการลักทรัพย์เป็นชิ้น ๆ ซึ่งเป็นการเอาทรัพย์ชิ้นหนึ่ง ๆ ไปเป็นความผิดที่เป็นเอาไปอยู่ทุกชั้นจนถึงชั้นสุดท้ายที่การเอาไปยุติลง”

ความผิดทั้ง ๒ กรณีนี้ เป็นความผิดอันยอมความได้ (มาตรา ๓๖๖)

๒. ความผิดฐานยักย้าย ทำลายเครื่องหมายเขต (มาตรา ๓๖๓)

การกระทำความผิดฐานนี้เป็นการทำให้ผู้กระทำได้ที่ดินเพิ่มขึ้นโดยเคลื่อนย้ายหรือทำลายเครื่องหมายเขตเพื่อเอาที่ดินของผู้อื่นเป็นของตนเอง เช่น ย้ายหมุดเขตที่ดินออกไป หรือถมที่ดินรุกล้ำเข้าไป

“เครื่องหมายเขต” อาจเป็นหมุดที่ดินของเจ้าพนักงานที่ทำไว้หรืออาจจะเป็นแนวเขตธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ คูคลองหรือแนวคันนาก็ได้ ที่แสดงสิทธิแห่งอสังหาริมทรัพย์ มิใช่หลักที่เป็นปักชั่วคราวในการทำแผนที่พิพาทหรือสังเขปเพื่อการบังคับคดีกล่าวคือ หลักไม้ที่จำศาลปักไว้ในที่พิพาทเพื่อการรังวัดสอบเขตตามคำสั่งศาลเป็นเครื่องหมายเขตที่ทำขึ้นเป็นสังเขปเพื่อประโยชน์แก่การบังคับคดีมิใช่เครื่องหมายเขตแห่งอสังหาริมทรัพย์การที่จำเลยถอนหลักไม้ดังกล่าวทิ้งจึงไม่เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๓ (ฎีกาที่ ๔๗๒๓/๒๕๒๙) อาจทำโดยการ “ยักย้าย” คือ เคลื่อนที่ไปหรือทำลายเสียก็ได้ เช่น ตัดฟันต้นไม้หรือจอมปลวกหัวคันนาที่เป็นเครื่องหมายของเขตที่ดิน หากเป็นคูคลอง ก็ได้แก่ การถมคูคลองขยายเขตเอาเป็นของตน การปลูกต้นไม้เป็นแนวเขตแล้วก็ตัดหน่อที่อยู่ด้านของตน ทำให้ต้นไม้อันเป็นแนวเขตรุกรไปยังที่ข้างเคียง เป็นต้น

ความผิดฐานนี้เป็นความผิดอันยอมความได้ (มาตรา ๓๖๖)

๓. การเข้าไปหรือซ่อนตัวอยู่ในอาคารหรือเคหสถานโดยไม่มีเหตุอันสมควร

(๑) เข้าไปหรือซ่อนตัว อยู่ในเคหสถาน อาคารเก็บรักษาทรัพย์สินหรือสำนักงานในความครอบครองของผู้อื่นโดยไม่มีเหตุอันควร

“เข้าไป” หมายความว่า ต้องเข้าไปทั้งตัว เช่น เฝือกั้นในห้องรับแขกแล้วตามเข้าไปต้อยในห้องนอน หรือทำร้ายเขาในครัว (ฎีกาที่ ๕๘๕/๒๕๑๑) และมีใช้เพียงแต่ร่างกายส่วนหนึ่งส่วนใดล่องล้าเข้าไป เช่น ยื่นมือผ่านบานเลื่อนเข้าไปในห้องพักแล้วลักเงินไม่เป็นการ “เข้าไป” ลักทรัพย์สินในเคหสถาน การลักทรัพย์สินในเคหสถานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ (๘) หมายถึงผู้กระทำจะต้องเข้าไปในเคหสถานทั้งตัว มิใช่เพียงแต่ร่างกายส่วนใดส่วนหนึ่งของผู้กระทำล่องล้าเข้าไปในเคหสถาน (ฎีกาที่ ๒๑๓๘/๒๕๓๗) และหมายความเฉพาะเข้าไปในตัวอาคารสถานที่ หากจำเลยเพียงเดินอยู่ที่ถนนในเขตอาคารเก็บสินค้าเท่านั้น ยังไม่ผิดตามมาตรานี้ (ฎีกาที่ ๑๑๑๓/๒๕๑๐)

สถานที่เกิดเหตุเป็นคอกสุกรและห้องพักคนงานซึ่งมีรั้วสังกะสีล้อมรอบทุกด้าน คอกสุกรสร้างขึ้นเป็น
วัตถุประสงค์อันสำคัญของผู้เสียหายสำหรับเก็บรักษาสุกรโดยเฉพาะ ส่วนห้องพักคนงานและห้องแถวเป็น
วัตถุประสงค์อันดีบรองที่สร้างขึ้นให้คนงานพักอาศัยชั่วคราวเพื่อดูแลสุกร คอกสุกรแม้จะอยู่ติดกับห้องแถว ก็
ไม่ใช่บริเวณของห้องแถวซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยของคนดังกล่าว คอกสุกรจึงไม่ใช่เคหสถาน เข้าไปอยู่ระหว่างรั้วกับ
คอกสุกร ไม่เป็นบุกรุกเคหสถาน (ฎีกาที่ ๑๒๕๐/๒๕๒๐)

ความผิดสำเร็จทันทีที่มีการล่วงล้ำเข้าไป การอยู่ต่อไปไม่เป็นความผิดต่อเนื่อง จำเลยมีอาวุธปืนติดตัวอยู่
จะยิงผู้เสียหายซึ่งหนีจำเลยไปอยู่บนบ้าน แต่พอจำเลยจะขึ้นบันไดเรือนผู้เสียหายซึ่งอยู่ติดทางเดินก็มีคนเข้ากอด
จำเลยไว้ก่อน จึงขึ้นไปไม่ได้ แสดงว่าจำเลยมีเจตนาบุกรุกเข้าไปในบ้านผู้เสียหาย แต่จำเลยกระทำไปไม่ตลอด
การกระทำของจำเลยเป็นความผิดฐานพยายามบุกรุก (ฎีกาที่ ๗๓๘/๒๕๑๕)

ส่วนการ “ซ่อนตัวอยู่” หมายถึง ขณะเข้าไปอาจไม่เป็นความผิด เช่น ได้รับเชิญเข้าไปหรือไปดูภาพยนตร์ เมื่อถึงเวลาออกกลับซ่อนตัวอยู่ไม่ยอมออก

โดยไม่มีเหตุอันควร เช่น การที่จำเลยบุกรุกเข้าไปในบ้านของผู้เสียหายแล้วดูหมิ่นผู้เสียหายในทันทีทันใด นั้นเป็นการกระทำที่ต่อเนื่องกัน โดยมีเจตนาอันแท้จริงเพื่อดูหมิ่นผู้เสียหายเท่านั้น การกระทำของจำเลยจึงเป็นกรรมเดียว ว. เป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบทให้ใช้กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก่จำเลย สำหรับความผิดฐานบุกรุก (ฎีกาที่ ๒๓๑๔/๒๕๒๙)

แม้จำเลยจะได้จําหน่ายจํการยานของจำเลยไว้กับผู้เสียหาย จำเลยก็ไม่มีเหตุอันสมควรที่จะลักลอบเข้าไปเอารถจักรยานดังกล่าวในบ้านของผู้เสียหายในเวลา ๕.๓๐ น. จำเลยจึงมีความผิดฐานบุกรุก (ฎีกาที่ ๑๖๙๙/๒๕๒๙) หรือ การที่จำเลยเข้าไปในบ้านผู้เสียหายในเวลากลางคืน โดยมีเจตนาในทางชั่วสวกับภริยาผู้เสียหายอีก ถือได้ว่าจำเลยเข้าไปในบ้านผู้เสียหายโดยไม่มีเหตุอันสมควร จึงมีความผิดฐานบุกรุก (ฎีกาที่ ๔๔๗๓/๒๕๒๘) หรือ เข้าไปทำอนาจาร จำเลยวิ่งเข้าไปกอดจับนมผู้เสียหายในบ้าน (ฎีกาที่ ๒๓๓๔/๒๕๒๕) เหล่านี้เป็นการเข้าไปโดยไม่มีเหตุอันสมควร

เข้าไปโดยเหตุอันสมควร เช่น จำเลยกับผู้เสียหายมีเรื่องพิດใจกัน ผู้ใหญ่บ้านเรียกจำเลยเข้าไปในบริเวณบ้านของผู้เสียหายเพื่อเจรจาไกล่เกลี่ย การที่จำเลยเข้าไปในบริเวณบ้านของผู้เสียหายจึงเป็นการเข้าไปโดยมีเหตุอันสมควร เมื่อการเจรจาไกล่เกลี่ยตกลงกันไม่ได้และเกิดโต้เถียงกัน ผู้เสียหายให้จำเลยออกไปจำเลยยังไม่ยอมออก แต่กลับจะทำร้ายผู้เสียหายเช่นนี้ การที่จำเลยยังอยู่ที่บริเวณใต้ถุนบ้านของผู้เสียหายภายหลังที่ผู้เสียหายให้จำเลยออกไปเป็นระยะเวลาต่อเนื่องกับการที่จำเลยโต้เถียงและจะทำร้ายผู้เสียหาย เมื่อมีผู้อื่นมาทักและรังจําเลยให้ออกไปจำเลยก็ยอมออกไป การกระทำของจำเลยยังไม่เป็นความผิดฐานบุกรุก (ฎีกาที่ ๒๐๔๑/๒๕๒๙)

จำเลยเข้าไปในบ้านผู้เสียหายเพื่อทวงค่าแรงที่ผู้เสียหายจ้างบุตรชายของจำเลยเป็นการเข้าไปโดยมีเหตุผลสมควรโดยสุจริต (ฎีกาที่ ๒๕๔๙/๒๕๓๒)

จำเลยเข้าไปในบ้านผู้เสียหาย โดยถามหาสามีของผู้เสียหายก่อนแล้ว ไปนั่งคุยกับผู้เสียหายบนเตียงนอน โดยผู้เสียหายมิได้ห้ามปรามหรือขอร้องให้จำเลยออกไปจากบ้านนั้น เป็นการแสดงว่าผู้เสียหายอนุญาตให้จำเลยเข้าไปได้โดยปริยาย จำเลยจึงไม่มีความผิดฐานบุกรุก (ฎีกาที่ ๒๑๘๖/๒๕๒๔, ๙๕๑/๒๕๒๙, ๑๓๕๓/๒๕๐๘)

(๒) **ไม่ยอมออกเมื่อถูกไล่** การไม่ยอมออกไปจากสถานที่นั้น เมื่อผู้มีสิทธิที่จะห้ามมิให้เข้าไปได้ไล่ออก การ “ไม่ยอมออก” เป็นความผิดเมื่อถูกไล่แล้วไม่ยอมออกจากสถานที่ที่ผู้อื่นครอบครองอยู่ ถ้าเป็นสถานที่ที่ตนเองครอบครองอยู่แต่เดิม ไม่ผิดมาตรานี้ (ฎีกาที่ ๓๕๐๑/๒๕๒๖)

ส่วน “ผู้มีสิทธิห้ามมิให้เข้าไป” นั้นได้แก่ ผู้ครอบครองหรือเจ้าของสถานที่นั้น

การเข้าไปโดยเขายินยอมไม่เป็นบุกรุก หรือเขาไม่ยินยอมให้เข้าไป แต่เข้าไปโดยมีเหตุอันสมควรก็ไม่เป็นบุกรุกเช่นกัน เช่น เข้าไปเพื่อทวงค่าแรงให้บุตรชายเป็นการเข้าไปโดยมีเหตุอันควร (ฎีกาที่ ๒๕๔๙/๒๕๓๒) เข้าไปเพื่อตกลงกันเรื่องกิจการที่ก่อความเดือดร้อน จำเลยเข้าไปในบ้านโจทก์เนื่องจากต้องการจะตกลงกับโจทก์ เรื่องที่โจทก์ดำเนินกิจการต้มเปลือกหอยแล้วทำให้เปลือกหอยส่งกลิ่นเหม็นการเข้าไปเช่นนี้นับว่ามีเหตุอันสมควร แม้จำเลยจะมีปิ่นติดตัวไปด้วยก็ไม่ใช่ข้อสำคัญ ไม่ทำให้การเข้าป็นนั้นกลับไม่มีเหตุอันสมควร อันจะทำให้จำเลยมีความผิดฐานบุกรุก (ฎีกาที่ ๓๔๘๑/๒๕๓๗) หรือจำเลยเข้าไปบ้านของผู้เสียหายที่ ๑ เพราะต้องการจะไปหา ส. ซึ่งเป็นภริยาและบุตรของจำเลยซึ่งเพิ่งคลอดจาก ส. แม่ ม. จะห้ามมิให้เข้าบ้าน โดยอ้างว่า ส. ไม่อยู่จำเลยก็ไม่ยอมฟังเพราะจำเลยไม่เชื่อว่า ส. จะไม่อยู่ในบ้านดังกล่าว การที่จำเลยเข้าไปในบ้านของผู้เสียหายที่ ๑ จึงมีเหตุอันสมควรเพื่อต้องการไปหาภริยาและบุตรของจำเลย จำเลยไม่มีเจตนาบุกรุก (ฎีกาที่ ๖๕๐๖/๒๕๔๒)

เข้าไปโดยชอบแล้วทะเลาะกันภายหลังก็ไม่เป็นบุกรุก เช่น จำเลยทั้งสองมายืนที่หน้าบ้านผู้เสียหายทั้งสอง แล้วจำเลยที่ ๑ ร้องบอก ว. น้องผู้เสียหายที่ ๒ ซึ่งอยู่บนบ้านว่า ที่ ว. ยืมเงินจำเลยที่ ๑ มาและให้เด็กนำเงินไปคืนนั้นยังขาดอยู่ ๑๐๐ บาท ว. ให้ผู้เสียหายที่ ๒ ลงไปพูดกับจำเลยที่ ๑ แม้จะเป็นเวลา ๑๙ นาฬิกาเศษ แต่ผู้เสียหายที่ ๒ กำลังคิดเงินให้ลูกจ้างตัดอ้อยอยู่ จำเลยทั้งสองก็เป็นญาติกับผู้เสียหายที่ ๒ ด้วย จำเลยทั้งสองไม่ได้ขึ้นไปบนบ้าน ไม่มีเจตนาจะมาตบตีผู้เสียหายที่ ๒ ถือได้ว่าเป็นการเข้าไปโดยมีเหตุผลอันสมควร การที่ผู้เสียหายที่ ๒ ลงจากบ้านไปพูดกับจำเลยที่ ๑ แล้วเกิดโต้เถียงกันจนเกิดตบตีกันขึ้นเป็นเหตุการณที่เกิดขึ้นภายหลัง จำเลยทั้งสองไม่มีความผิดฐานบุกรุก (ฎีกาที่ ๒๙๔๑/๒๕๔๐)

อย่างไรก็ตาม ถ้าจำเลยเข้าไปในบ้านโจทก์โดยถือวิสาสะแม้จะไม่เป็นความผิด แต่เมื่อโจทก์และสามีไล่ให้ออกจากบ้าน จำเลยไม่ยอมออก แม้ลากตัวออกไปก็ยังกลับเข้ามาอีก จึงเป็นความผิดฐานบุกรุกเคหสถานในเวลากลางคืนกระหนาบหนึ่ง วันรุ่งขึ้นจำเลยเข้าไปในบ้านโจทก์อีกโดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นบุกรุกเคหสถานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๔ อีกกระหนาบหนึ่ง (ฎีกาที่ ๓๗๙๗/๒๕๔๓)

ถ้าการไม่ยอมออกไปนั้น มีเหตุอันสมควรก็ไม่เป็นความผิด เช่น คนที่ไล่ทำร้ายยังเฝ้าอยู่หน้าสถานที่นั้น จึงไม่ยอมออกไปเพราะกลัวอันตราย เป็นต้น

ความผิดทั้ง ๒ นี้ เป็นความผิดอันยอมความได้ (มาตรา ๓๖๖)

เหตุเพิ่มโทษ

การกระทำความผิดตามมาตรา ๓๖๒, ๓๖๓, และ ๓๖๔ ผู้กระทำจะต้องรับโทษหนักขึ้น (มาตรา ๓๖๕) ถ้าได้กระทำ

๑. โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญจะใช้กำลังประทุษร้าย เช่น ชูยามเฝ้าอาคารให้เปิดประตู

มีฉนั้นจะทำร้ายหรือฆ่าให้ตาย เป็นต้น

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๕๑๕/๒๕๖๓ จำเลยบุกรุกเข้าไปในเคหสถานที่อยู่อาศัยของโจทก์รวม แล้วจึงใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายโจทก์รวม เป็นการบุกรุกโดยมีมูลเหตุชักจูงใจเพื่อจะเข้าไปใช้กำลังประทุษร้ายโจทก์รวมเท่านั้น เมื่อจำเลยไม่ได้ใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายโดยมีมูลเหตุชักจูงใจเพื่อที่จะบุกรุกเข้าไปในเคหสถานของโจทก์รวม การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดฐานบุกรุกโดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ตาม ป.อ. มาตรา ๓๖๕ (๑)

ข้อสังเกต การบุกรุกเข้าไปทำร้ายผู้อื่นไม่เป็นการบุกรุกโดยใช้กำลังประทุษร้ายฯ ตามอนุมาตรานี้ แต่มีคำพิพากษาฎีกาจำนวนหนึ่งที่วินิจฉัยว่าเป็นความผิดตามมาตรา ๓๖๕ (๑)

คำพิพากษากฎีกาที่ ๒๘๑๓/๒๕๖๘ โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยทั้งสองกับพวกรวมกันบุกรุกเข้าไปในบ้านพักอันเป็นเคหสถานที่อยู่อาศัยซึ่งอยู่ในความครอบครองของผู้อื่นที่ ๑ แล้วจำเลยทั้งสองกับพวกรวมกันทำร้ายร่างกายผู้เสียหายที่ ๒ โดยการใช้ส้นมือเป็นอาวุธซึ่งมีลักษณะของผู้เสียหายที่ ๒ หลายครั้ง จนได้รับบาดเจ็บมีบาดแผลฉีกขาดที่ศีรษะ เป็นเหตุให้ผู้เสียหายที่ ๒ ได้รับอันตรายสาหัส ต้องป่วยเจ็บด้วยอาการทุกขเวทนาเกินกว่ายี่สิบวัน หรือจนประกอบกรณีกิจตามปกติไม่ได้เกินกว่ายี่สิบวัน เมื่อจำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพ จึงต้องรับฟังข้อเท็จจริงว่าจำเลยทั้งสองเข้าไปรบกวนการครอบครองโดยปกติสุข แล้วใช้กำลังประทุษร้ายในทันทีต่อเนื่องกัน ในขณะที่การบุกรุกยังคงมีอยู่ตลอดเวลาไม่ขาดตอน พฤติการณ์ความร้ายแรงไม่อาจแยกออกจากกันได้ การกระทำของจำเลยทั้งสองเป็นความผิดฐานรวมกันบุกรุกเคหสถานโดยใช้กำลังประทุษร้าย ตาม ป.อ. มาตรา ๓๖๕ (๑) ประกอบมาตรา ๓๖๔ และ ๘๓

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๐๓๐/๒๕๖๘ โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยทั้งสามร่วมกันบุกรุกเข้าไปในบ้านอันเป็นเคหสถานที่อยู่อาศัยของ น. ผู้เสียหาย โดยไม่ได้รับอนุญาต และโดยไม่มีเหตุอันสมควร โดยมีอาวุธขวานติดตัวไปด้วย จากนั้นจำเลยทั้งสามร่วมกันใช้กำลังประทุษร้ายด้วยการล็อกคอจับแขน แลวชกตอย และใช้เท้าเตะใบหน้า ศีรษะและต้นคอของผู้เสียหายหลายครั้ง และจำเลยที่ ๓ ใช้อาวุธขวานที่ร่วมกันพาติดตัวมาดังกล่าวตีศีรษะ หัวเข่า และสะโพกของผู้เสียหายเป็นเหตุให้ผู้เสียหายได้รับอันตรายแก่กาย จำเลยทั้งสามให้การรับสารภาพ การที่จำเลยทั้งสามบุกรุกเข้าไปในเคหสถานของผู้อื่นแล้วใช้กำลังประทุษร้ายกันที่ต่อเนื่องกัน ในขณะที่การบุกรุกยังคงมีอยู่ตลอดเวลาไม่ขาดตอน พฤติการณ์ความร้ายแรงไม่อาจแยกออกจากกันได้ การกระทำของจำเลยทั้งสามเป็นความผิดฐานบุกรุกโดยใช้กำลังประทุษร้าย ตาม ป.อ. มาตรา ๓๖๕ (๑)

๒. โดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป เช่น จำเลยเรียกให้เปิดประตูรั้ว ผู้เสียหายไม่ยอมเปิด จำเลยซึ่งเลิกร้างกับผู้เสียหายไปแล้ว จึงไม่มีสิทธิผลักประตูรั้วเข้าไปในบ้านผู้เสียหายโดยพลการ เมื่อเข้าไปโดยไม่มีเหตุสมควรและพุดจาข่มขู่ผู้เสียหายด้วย ตามพฤติการณ์ที่จำเลยฉุดกระชากและกอดปล้ำผู้เสียหายและยังตามมารบกวนข่มขู่ถึงบ้าน โดยมีอาวุธปืน (ฎีกาที่ ๑๓๑๔/๒๕๒๖) จำเลยบุกรุกเข้าไปขับไล่ให้ผู้เสียหายออกไปเสียจากขนานของผู้เสียหาย ครั้นผู้เสียหายขัดขึ้น จำเลยจึงใช้ปืนที่ติดตัวไปยิงขู่จนผู้เสียหายตกใจกลัวออกไปจากขนาน (ฎีกาที่ ๓๘๙๒/๒๕๒๙) หรือมีปืนเข้าไปในบ้านเพื่อเอาจักรยานที่ตนจำนำไว้คืน (ฎีกาที่ ๑๖๙๙/๒๕๒๙) เป็นการบุกรุกโดยมีเหตุฉกรรจ์

๓. ในเวลากลางคืน เช่น บุกรุกเข้าไปดูหมิ่นในเวลากลางคืนเป็นเหตุฉกรรจ์ตามข้อนี้ (ฎีกาที่ ๒๓๑๔/๒๕๒๙) สนามหน้าบริเวณที่เกิดเหตุ แม้จะเป็นสนามหญ้าตลอดติดต่อกันเป็นผืนเดียว ไม่มีรั้วล้อมรอบ ไม่มีเครื่องหมายแสดงให้ทราบว่า เป็นแนวเขตของบ้านพักก็ตาม แต่ก็เป็นที่เห็นได้ว่าบริเวณที่เกิดเหตุ ซึ่งเป็นสนามหญ้านั้นอยู่หน้าบ้านพัก อันเป็นที่อยู่อาศัยของผู้เสียหาย จำเลยที่ ๖ เข้าไปในบริเวณดังกล่าวแล้วใช้กำลังประทุษร้าย จึงเป็นการเข้าไปในเคหสถานของผู้เสียหาย โดยมีเหตุอันสมควร อันเป็นความผิดฐานบุกรุก โดยใช้กำลังประทุษร้าย (ฎีกาที่ ๖๙/๒๕๓๙) หรือ แม้จำเลยจะเคยได้เสียกับนางสาว ส. มาก่อน แต่ก็ได้เลิกติดต่อกันมา ๒ เดือนก่อนเกิดเหตุ ดังนี้ การที่จำเลยถอดบานมุ้งลวดแล้วปีนเข้าไปในห้องนอนของนางสาว ส. กับรื้อค้นสิ่งของภายในห้องนั้น ถือได้ว่าจำเลยได้เข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้เสียหายอันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ (น่าจะเข้าไปถามโดยไม่มีเหตุอันสมควร ไม่ใช่รบกวนการครอบครอง) ของผู้เสียหายแล้ว กรณีมิใช่เป็นเรื่องที่จำเลยเข้าไปโดยถือวิสาสะ จำเลยจึงมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๒ (น่าจะ เป็น ๓๖๔) ประกอบมาตรา ๓๖๕ (๓) (ฎีกาที่ ๓๕๙๗/๒๕๓๑)

เข้าไปในเวลาเที่ยงคืนเพื่อตามหาคนไม่มีอาการชู่เชีญหรือทำร้าย เป็นการเข้าไปโดยไม่มีเหตุอันควร (ฎีกาที่ ๙๒๔/๒๕๔๒) จำเลยถือมีดโต้เข้าไปในบ้านผู้เสียหาย แล้วเง้อมีดโต้ชู่เชีญจะทำร้ายผู้เสียหายกับพวกซึ่งอยู่ในบ้านผู้เสียหายในขณะนั้น แม้ผู้เสียหายจะอนุญาตให้ชาวบ้านเข้าไปดูโทรทัศน์ในบ้านตน ได้ก็ไม่อาจถือได้ว่า จำเลยเข้าไปโดยมีเหตุอันสมควรหรือได้รับอนุญาตจากผู้เสียหายให้เข้าไปได้เพราะจำเลยมิได้เข้าไปดูโทรทัศน์ ที่ผู้เสียหายมิได้กล่าวห้ามปรามหรือกล่าวคำขับไล่ก็หาได้แสดงว่าผู้เสียหายยินยอมให้จำเลยเข้าไปในบ้านผู้เสียหายไม่ การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานบุกรุกตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๕ ทุกอนุมาตรา ประกอบด้วยมาตรา ๓๖๔ (ฎีกาที่ ๑๖๒๖/๒๕๓๒) จำเลยอ้างว่า ผู้เสียหายทิ้งร้างที่ดิน จึงเข้าครอบครองทำนาทุ่ง ทุ่ง ๆ ที่มีรั้วล้อมและมีสำนักงานและอาคารเก็บรักษาทรัพย์อยู่ ผู้ดูแลที่ดินแจ้งให้จำเลยออกจากที่ดิน จำเลยไม่ยอมออก กลับพาพวกใช้อาวุธปืนชู่เชีญให้ผู้ดูแลออกไปจากที่ดิน แสดงให้เห็นถึงเจตนาบังอาจของจำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๕ (๑) (๒) ประกอบด้วยมาตรา ๓๖๒ และ ๓๖๔ (ฎีกาที่ ๓๙๗๘/๒๕๓๙)

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๖ บัญญัติว่า “ความผิดในหมวดนี้ นอกจากความผิดตามมาตรา ๓๖๕ เป็นความผิดอันยอมความได้”

ลักษณะ ๑๓ ความผิดเกี่ยวกับศพ

มาตรา ๓๖๖/๑

“ผู้ใดกระทำเพื่อสนองความใคร่ของตน โดยการใช้อวัยวะเพศของตนล่วงล้ำอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของศพ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา ๓๖๖/๒

“ผู้ใดกระทำอนาจารแก่ศพ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา ๓๖๖/๓

“ผู้ใดไม่มีเหตุอันสมควร ทำให้เสียหาย เคลื่อนย้ายทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งศพ ส่วนของศพ อัฐหรือเถ้าของศพต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา ๓๖๖/๔

“ผู้ใดกระทำการด้วยประการใด ๆ อันเป็นการดูหมิ่นเหยียดหยามศพ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ข้อสังเกต

๑. ความผิดลักษณะนี้แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๕๘ เฉพาะมาตรา ๓๖๖/๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๗) พ.ศ. ๒๕๖๒

๒. ศพเป็นทรัพย์หรือไม่ ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๗ บัญญัติไว้เพียงแต่ว่า “ทรัพย์” ได้แก่วัตถุที่มีรูปร่าง ดังนั้น ศพจึงเป็นทรัพย์ การกระทำต่อตัวศพจึงอาจเป็นความผิดต่อทรัพย์ได้ ถ้าศพนั้นมีเจ้าของกรรมสิทธิ์หรือกรรมสิทธิ์รวม การเคลื่อนย้ายศพถ้าเป็นการเอาไปโดยทุจริตผู้กระทำน่าจะเป็นความตามมาตรา ๓๓๔ นอกเหนือไปจากความผิดตามมาตรา ๓๖๖/๓ คือการเคลื่อนย้ายศพโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือผู้กระทำอาจมีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ตามมาตรา ๓๕๘ นอกเหนือไปจากมาตรา ๓๖๖/๓

๓. ความผิดกระทำชำเราศพตามมาตรา ๓๖๖/๑ มีการกระทำโดยการข่มขืนไม่ได้อยู่ในตัว เพราะศพ เป็นเพียงวัตถุไม่มีชีวิตจิตใจ มาตรานี้บัญญัติทำนองเดียวกับมาตรา ๒๗๖ (เดิม) แต่ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราตามมาตรา ๒๗๖ วรรคแรก แม่จะกำหนดโทษจำคุกตั้งแต่ ๔ ปี ถึง ๒๐ ปี และมีโทษปรับด้วย แต่ความผิดตามวรรคนี้กลับเป็นความผิดอันยอมความได้ ตามมาตรา ๒๘๑ แต่ความผิดฐานกระทำชำเราศพ แม่จะกำหนดโทษจำคุกชั้นสูงสุดไม่เกิน ๓ ปี เป็นความผิดต่อแผ่นดิน

การกระทำความผิดฐานกระทำชำเราศพไม่มีข้อกำหนดในเรื่องอายุของศพที่ถูกชำเราเหมือนอย่างกรณี ข่มขืนกระทำชำเรา หรือกระทำชำเราตามมาตรา ๒๗๖ หรือมาตรา ๒๗๗

๔. ตามมาตรา ๑ (๑๘) ที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๓๐) พ.ศ. ๒๕๖๘ “กระทำชำเรา” หมายความว่า กระทำเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำ โดยการใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำล่วงล้ำอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้อื่น หรือการใช้วัยวะอื่นของผู้กระทำหรือวัตถุล่วงล้ำอวัยวะเพศหรือทวารหนักของผู้อื่น หรือการให้ผู้อื่นกระทำกับผู้กระทำในลักษณะเดียวกัน แต่การให้ผู้อื่นกระทำการดังกล่าวนั้นไม่รวมถึงกรณีที่ผู้อื่นใช้อวัยวะอื่นหรือวัตถุล่วงล้ำอวัยวะเพศ หรือทวารหนักของผู้กระทำ ทั้งนี้ อวัยวะเพศให้หมายความรวมถึงอวัยวะเพศจากการผ่าตัด

๕. มาตรา ๓๖๖/๒ กระทำอนาจารต่อศพ คำว่า อนาจาร มีความหมายเช่นเดียวกับอนาจารต่อบุคคล คือกระทำที่ไม่สมควรทางเพศแก่ศพ

๖. มาตรา ๓๖๖/๓ ได้นำการกระทำตามมาตรา ๓๕๘ มาบัญญัติไว้ทั้งหมดแต่มีเพิ่มเรื่องการเคลื่อนย้ายเพิ่มเติมเข้ามาด้วย มีข้อสังเกตว่า การกระทำความผิดตามมาตรานี้ต้องเป็นการกระทำโดยไม่มีเหตุอันสมควรด้วย ดังนั้นสัปเหร่อจำเป็นต้องหักหรือตัดชิ้นส่วนศพเพื่อการปลงศพย่อมไม่มีความผิด

มาตรานี้ ยังคุ้มครองไปถึงส่วนของศพ อัฐิ หรือเถ้าของศพ การกระทำผิดตามมาตรานี้ อาจเป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ตามมาตรา ๓๕๘ อีกบทหนึ่งด้วย ถ้าเป็นศพที่มีเจ้าของ โทษตามมาตรานี้มีระวางโทษ เท่ากับความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์

๗. มาตรา ๓๖๖/๔ เป็นความผิดฐานดูหมิ่นเหยียดหยามศพ เช่น ถ่มน้ำลายใส่ศพ มีข้อน่าพิจารณาว่า มาตรานี้รวมถึงหมิ่นประมาทศพด้วยหรือ เช่น ใส่ความผู้ตายว่าคดโกงแผ่นดินต่อบุคคลที่สาม หรือใส่ความว่า ผู้ตายขณะมีชีวิตอยู่เป็นโสเภณี เป็นต้น

มีข้อน่าพิจารณาอีกประการก็คือ การดูหมิ่นเหยียดหยามคนมีชีวิตกลับได้รับความคุ้มครองน้อยกว่า กล่าวคือเป็นความผิดหลัโทษตามมาตรา ๓๔๓ มีโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน แต่ดูหมิ่นศพกลับมีโทษจำคุก ๓ เดือน นอกจากนั้น ความผิดฐานดูหมิ่นศพไม่ต้องกระทำโดยซึ่งหน้าหรือโดยการโฆษณา อย่างกรณีตามมาตรา ๓๔๓

ความผิดฐานหมิ่นประมาทผู้ตาย (ศพ) ต่อบุคคลที่สามตามมาตรา ๓๒๗ อาจเป็นการดูหมิ่นศพตามมาตรา ๓๖๖/๔ อยู่ในตัว แต่ความผิดตามมาตรา ๓๒๖ มุ่งคุ้มครองหรือให้เกียรติต่อศพ ดังนั้น แอบกระทำต่อศพ เพียงสองต่อสองก็เป็นความผิดตามมาตรา ๓๖๖/๔ ได้

๘. ศพตามมาตรา ๓๖๖/๑ ถึงมาตรา ๓๖๖/๔ จะเป็นศพมีเจ้าของหรือ ศพไร้ญาติตายอยู่กลางป่าก็ได้ เพราะมิได้บัญญัติว่า ต้องเป็นของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย มีปัญหาคิดว่า กรณีดังกล่าวผู้ใดเป็นผู้เสียหาย โดยเฉพาะในกรณีที่ศพนั้นเป็นศพไร้ญาติ

กรณีจะเป็นอย่างไรก็ตามเมื่อความผิดดังกล่าวมาเป็นความผิดต่อแผ่นดิน เจ้าพนักงานตำรวจย่อมมีอำนาจดำเนินการสืบสวนสอบสวนและส่งให้พนักงานอัยการฟ้องร้องคดีได้

ทบทวนความจำ

- ❖ มาตรา ๒๘๕ มี ๗ อนุมาตรา
- ❖ มาตรา ๒๕๐ วรรคหนึ่ง+มาตรา ๒๘๕ = มาตรา ๒๕๐ วรรคสอง
- ❖ ประมาท- อันตรายแก่กายหรือจิตใจ (มาตรา ๓๕๐) สาหัส (มาตรา ๓๐๐) ตาย (มาตรา ๒๕๑)
- ❖ เจตนาทำร้าย- 'ไม่ถึง'อันตรายแก่กายหรือจิตใจ (มาตรา ๓๕๑) อันตรายแก่กายหรือจิตใจ (มาตรา ๒๕๕) สาหัส (๘ อนุมาตรา ตามมาตรา ๒๕๗) ตาย (มาตรา ๒๕๐)
- ❖ มาตรา ๒๕๕+๒๘๕= ๒๕๖
- ❖ มาตรา ๒๕๗+๒๘๕=๒๕๘
- ❖ การฆ่าตัวตายของผู้อื่น มาตรา ๒๕๒, ๒๕๓
- ❖ ชูลมุนต่อผู้ สาหัส (มาตรา ๒๕๕) ตาย (มาตรา ๒๕๔)

บททวนความจำ

- แท้งลูก มาตรา ๓๐๑ ลงโทษหญิงอายุครรภ์เกิน ๑๒ สัปดาห์
- มาตรา ๓๐๒ ลงโทษผู้อื่นที่ทำให้หญิงแท้ง (หญิงยินยอม) มาตรา ๓๐๓ ลงโทษผู้อื่น (หญิงไม่ยินยอม) ทั้งสองมาตราหากหญิงรับอันตรายสาหัส อย่างอื่นหรือตาย รับโทษหนักขึ้นตามวรรคสองหรือวรรคสามของแต่ละมาตรา แล้วแต่กรณี
- มาตรา ๓๐๔ ยกเว้นโทษเฉพาะการพยายามตามมาตรา ๓๐๑ และมาตรา ๓๐๒ วรรคแรก
- มาตรา ๓๐๕ เหตุยกเว้นความผิดมี ๕ กรณี และผู้กระทำความผิดต้องเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม
- ทอดทิ้ง ตามมาตรา ๓๐๖ และ ๓๐๗
- ความผิดต่อเสรีภาพ แต่ละมาตรามีหลายวรรค และมักมีเหตุให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นหากรับอันตรายสาหัส หรือถึงแก่ความตาย
- มาตรา ๓๐๘ มีองค์ประกอบความผิดใกล้เคียงกับมาตรา ๓๓๗ แต่มาตรา ๓๐๘ เป็นการข่มขืนใจให้กระทำการ ไม่กระทำการหรือจ่ายยอมต่อสิ่งใด แต่มาตรา ๓๓๗ ข่มขืนใจให้ได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน
- เอาตัวคนไปเรียกค่าไถ่ มาตรา ๓๑๓ มี ๓ อนุมาตรา ๓ วรรค มาตรา ๓๑๔ ผู้สนับสนุนระวางโทษเท่าตัวการ มาตรา ๓๑๕ คนกลาง มาตรา ๓๑๖ ลดโทษให้หากจัดให้ได้รับเสรีภาพก่อนศาลชั้นต้นพิพากษาโดยมิได้รับอันตรายสาหัส/ตกอยู่ในภาวะใกล้จะเป็นอันตรายต่อชีวิต
- พรากเด็ก อายุไม่เกิน ๑๕ ปี โดยปราศจากเหตุอันสมควร มาตรา ๓๑๗ (วรรคสอง ชื้อ จำหน่าย รับตัว โดยทุจริต วรรคสาม เพื่อกำไรหรือเพื่อการอนาจาร)
- พรากผู้เยาว์อายุกว่า ๑๕ ไม่เกิน ๑๘ ปี มาตรา ๓๑๘ ไม่เต็มใจ (วรรคสอง ชื้อ จำหน่าย รับตัว โดยทุจริต วรรคสาม เพื่อกำไรหรือเพื่อการอนาจาร)
- พรากผู้เยาว์อายุกว่า ๑๕ ไม่เกิน ๑๘ ปี มาตรา ๓๑๘ เต็มใจ+เพื่อกำไรหรือเพื่อการอนาจาร (วรรคสอง ชื้อ จำหน่าย รับตัว โดยทุจริต)

ทบทวนความจำ

- ☐ หมิ่นประมาทบุคคล มาตรา ๓๒๖ หมิ่นประมาทผู้ตาย มาตรา ๓๒๗ โดยการโฆษณา มาตรา ๓๒๘
- ☐ เหตุยกเว้นความผิด มาตรา ๓๒๙ มี ๔ อนุมาตรา มาตรา ๓๓๑ เหตุยกเว้นโทษตามมาตรา ๓๓๐ การพิสูจน์ความจริง
- ☐ ความแตกต่างระหว่างลักทรัพย์ และยักยอก — เจ้าของทรัพย์มอบการครอบครองให้ หรือแค่อิยัดถือ
- ☐ หากไม่เป็นลักทรัพย์ จะไม่มีทางเป็นวิ่งราว ชิง และปล้นได้
- ☐ มาตรา ๓๓๕ มี ๑๒ อนุมาตรา ถ้าเข้าสองอนุมาตราขึ้นไป ต้องปรับบทเป็นวรรคสอง ลักโค กระบือเครื่องจักรกลกรรมอยู่วรรคสาม
- ☐ ทรัพย์ที่เป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุทางศาสนาที่เป็นที่สักการะของประชาชน จะมีมาตราต่างหาก เช่น ลัก (มาตรา ๓๓๕ ทวิ) ชิง (มาตรา ๓๓๙ ทวิ) ปล้น (มาตรา ๓๔๐ ทวิ)
- ☐ ลักวิ่งชิงปล้น มีเหตุให้รับโทษหนักขึ้นหากรับอันตรายแก่กาย สาหัส ตาย (ดูวรรคด้วย)
- ☐ ระวังโทษหนักกว่าที่บัญญัติอีกทั้งหนึ่งถ้าแต่เครื่องแบบทหารตำรวจ แต่งการให้เข้าใจว่าเป็นทหารตำรวจ มีหรือใช้อาวุธปืน/วัตถุระเบิด ใช้งานพาหนะเพื่อความสะดวก/พาทรัพย์ไป หากเป็นลักและวิ่ง ให้ “ประกอบมาตรา ๓๓๖ ทวิ” หากเป็นชิงและปล้น ให้ “ประกอบมาตรา ๓๔๐ ตรี”
- ☐ จะเป็นชิงทรัพย์ ต้องมีเจตนาพิเศษอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างใน ๕ อนุมาตราของมาตรา ๓๓๙ และการใช้กำลังฯ หรือขู่เข็ญฯ ต้องยังไม่ขาดตอนจากการลักทรัพย์ คือ อย่างช้าต้องเกิดขึ้นในขั้นตอนของการพาทรัพย์ไป (หากมีการฆ่า อย่าลืมมาตรา ๒๘๙ (๓))
- ☐ กรรโชก กับริดเอาทรัพย์ ต้องการ “ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน” เหมือนกัน แต่วิธีข่มขู่ใจต่างกัน กรรโชกใช้การทำให้กลัวฯ หรือใช้กำลังประทุษร้าย ริดเอาทรัพย์ใช้การขู่ว่าจะเปิดเผยความลับ แต่ การขู่ว่าจะเปิดเผยความลับบางกรณีอาจเป็นการทำให้กลัวว่าจะทำอันตรายต่อชื่อเสียง ด้วย จึงผิดได้ทั้งสองฐาน
- ☐ “การทำให้กลัวฯ” ในความผิดฐานกรรโชก กับการ “ขู่เข็ญฯในทันใดนั้น” จะใช้กำลังประทุษร้ายในความผิดฐานชิงทรัพย์ - ชิงทรัพย์ต้อง “ในทันใดนั้น” กรรโชก อาจเป็นการขู่ว่าจะทำในอนาคต ชิงทรัพย์ต้องขู่ว่าจะให้กำลังประทุษร้าย กรรโชกขู่จะทำอันตรายเสรีภาพ ทรัพย์สิน ชื่อเสียงก็ได้ ไม่ได้จำกัดแค่ชีวิตร่างกาย